

ΤΑ ΑΔΩΝΙΑ

ΗΤΟΙ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΘΟΛΟΥΣ

ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ

ΗΜΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΥΠΟ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΜΥΡΣΙΔΙΔΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΥΠΟΙΣ ΡΟΖΑΝΗ

1907

18899

ΤΑ ΑΔΕΛΦΑΝΙΑ

ΗΤΟΙ

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΘΟΛΟΥΣ

ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ

ΗΜΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΥΠΟ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΜΥΡΣΙΛΙΔΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΥΠΟΙΣ ΡΟΖΑΝΗ

1907

ΕΙΣΑΓΟΗΚΗ
Α. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΤΩ ΔΙΑΠΡΕΠΕΙ ΚΑΙ ΣΟΦΩ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΛΟΓΩ

ΚΥΡΙΩ Γ. ΛΑΜΠΑΚΗ

ΔΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ

ΑΛΗΘΗ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΝ

ΚΑΙ

ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΥΣΤΥΧΟΥΝΤΑΣ

ΕΙΛΙΚΡΙΝΗ ΑΥΤΟΥ ΣΥΜΠΑΘΕΙΑΝ

ΤΟ ΜΙΚΡΟΝ ΤΟΥΤΟ ΕΡΓΟΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
Β.ΒΛΙΟΘΗΚΗ

118899

Α'.

Ἡ Μουσικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν.

Ἐκ τῆς διαφόρου τάσεως τῆς φωνῆς ἢ τῶν χορδῶν ὁργάνου τινὸς καὶ τῆς κρούσεως αὐτῶν προκύπτουσιν, ὡς εἰκός, οἱ τόνοι· ἡ τέχνη δὲ τοῦ συναρμολογεῖν τοὺς τόνους διὰ τρόπου τέρποντος τὴν ἀκοὴν ὀνομάζεται μουσική.

Μουσικὴν λέγοντες οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι ἐδήλουν ἀπάσας τὰς καλὰς τέχνας, τῶν ὁποίων διδάσκαλοι καὶ προστάται ἐνομίζοντο αἱ Μοῦσαι, εἴτα ὅ,τι νῦν δηλοῖ ἡ λέξις μουσική. Αὕτη ὡς ἐκ τῶν μυθολογουμένων περὶ τῶν παλαιολιθίων ἀοιδῶν, εἰκάζομεν, ὑπῆρχε σύνομος καὶ συνοδοιπόρος τῆς ποιήσεως, δι' ἧς ὕμνουν καὶ ἐλάτρευον τοὺς θεοὺς.

Οἱ δὲ παινημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο,
καλὸν ἀείδοντες παίηονα κοῦροι Ἀχαιῶν,
μέλποντες ἐκάεργον. ὁ δὲ φρένας ἐτέρπετο.
Ἰλιάς Ὀμήρ.

Ὅργανα, εἰς ἐχρῶντο κατὰ τοὺς Ὀμηρικοὺς ἐκείνους χρόνους ἦσαν ἡ φόρμιξ, ἣν ἐφόρουν οἱ ἀοιδοὶ διὰ τινος ἱμάντος ἀνηρητημένην ἐκ τῶν ὤμων, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα φόρμιξ, καὶ ἡ κιθάρα, ἣτις μικρὸν διέφερεν αὐτῆς.

Ἀμφότερα τὰ εἰρημένα ὄργανα ἐχρησίμευσεν εἰς τὸ νὰ φυλάττωσι τὸ ἴσον τοῦ ῥυθμοῦ, εἰς τὸ νὰ συνοδεύωσι τὴν φωνὴν τῶν ἀπαγγελλόντων τὰ ἔπη καὶ εἰς διέγερσιν τοῦ πόθου πρὸς ὧδὴν καὶ χορόν.

Φόρμιγκα γλαφυρὴν ἐν δέ σφισιν ἕμερον ὥρσε μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ὁρχηθμοιο.

Ὅδυσ Ψ 114.

Ἡ μουσικὴ ἦτο ἄρα κατ' ἀρχὰς ἀπλὴ καὶ ἀτελής· οὐν τῷ χρόνῳ δὲ καὶ μάλιστα, ὅτε ἀνεφάνη ἡ λυρική ποίησις, προώδευσεν ἐπὶ μάλλον καὶ ἐγένετο ἡ πρώτη μεταξὺ τῶν καλῶν λεγομένων τέχων τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ μουσική, ὅπως ἡ γλῶσσα εἶναι ἔμφυτος εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἐκαστον, ἔθνος, ἔθνος ἀναλόγως τῶν φωνητικῶν καὶ φυσιολογικῶν ὀργάνων τῶν ἀτόμων, ὅφ' ὧν ἀποτελεῖται, ἔχει σχηματίσει καὶ τὴν μουσικὴν αὐτοῦ καὶ γινώσκει ἐκ παραδόσεως ἢ ἀπὸ τῶν πολλοῦ ἐφευρέτας αὐτῆς. Οὕτω παρ' Αἰγυπτίοις θεωρεῖται ἐφευρέτης τῆς μουσικῆς ὁ Ἑρμῆς ἢ ὁ Ὅσιρις, παρ' Ἰνδοῖς ὁ Βράχμας, παρὰ Σίναις ὁ Φοχί, παρ' Ἑβραίοις ὁ Ἰουδὰλ, καὶ παρ' Ἑλλήσιν ὁ Ἀμρίων ἢ ὁ Ἀπόλλων καὶ Ἀθηνᾶ.

Οἱ πρῶτοι καὶ ἀρχαιότατοι μελοποιοὶ καὶ ποιηταὶ κατὰ τὸν φιλόσοφον Πλάτωνα δὲν μετεχειρίζοντο μουσικὸς καλουμένους χαρακτηῖρας, ἀλλ' ἐτόνιζον τὰ ἔπη αὐτῶν καὶ τοὺς ὕμνους διὰ μόνων τῶν ἐν

ταῖς λέξεσιν αὐταῖς ἀπαντωμένων μακρῶν καὶ βραχέων φωνηέντων, συμπλέκοντες αὐτὰς καταλλήλως πρὸς τὴν ἀρμονίαν καὶ τὸν ῥυθμόν, δι' ἑμαυτοὺς νὰ ἀκολουθήσωσι.

Περὶ τὸν ἕκτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα Πυθαγόρας ὁ φιλόσοφος ὑπῆρξεν ὁ πετιῆρ τῆς θεωρητικῆς μουσικῆς, διότι οὗτος πρῶτος διέκρινεν ἐν αὐτῇ ἀναλογίας τῶν τόνων πρὸς ἀλλήλους καὶ εἰσήγαγε τοὺς ἀριθμοὺς ὡς βάσιν τῆς τέχνης.

Οὗτος ὅπως καταδείξῃ πειραματικῶς τὰς ἀναλογίας καὶ ὑποδιαίρεσας τῶν τόνων ἐπενόησε καὶ τὸ μονόχορδον· «χορδὴν γὰρ τείνας ἐπὶ κανόνος τινος καὶ τεῦτον διελὼν εἰς μέρη δώδεκα, πρῶτον μὲν πᾶσαν κροῦσαν, εἶτα τὸ ἥμισυ αὐτῆς τὸ τῶν ἑξ μερῶν σύμφωνον εὕρισκε, τὴν πᾶσαν τῷ ἥμισυ κατὰ διαπασῶν».

Γαυδέντιος 351.

Τὸ μονόχορδον εἶναι ἡ βᾶσις τῶν τόνων τῆς μουσικῆς καὶ ἐχρησίμευσεν εἰς τοὺς ἀρχαίους ὡς γνώμων διὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἀφορῶσαν μουσικὸν λόγον.

Ἐπὶ τοῦ ὀργάνου τούτου ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἦχος ἐπὶ μόνον 24 τονικῶν διαστημάτων παρίσταται διακριδὲν ἀκούμενος· δυστυχῶς ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἐγκατελείφθη τοῦτο πρὸς βλάβην μεγίστην τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς καὶ ἐντεῦθεν προήλθον αἱ αὐθέκαστοι θεωρίαι τῶν καθ' ἡμᾶς μουσικολόγων, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς μὲν παραδέχονται 72

τονικά διαστήματα, τινὲς 68 καὶ ἄλλοι 64. Ἐνφ. κατὰ τὸν Πλούταρχον 12 φαίνονται οἱ μείζονες τόνοι, 24 τὰ ἡμίτονα καὶ 48 τὰ λείμματα, ἕπερ φυσικώτατον καὶ σύμφωνον πρὸς τὰ ἀνωτέρω· κατὰ δὲ τὸν Γαυδέντιον· «Λόγοι εἰσιν ἐν ἀριθμοῖς εἰρημένοι τῶν συμφωνιῶν καὶ δοκιμασθέντες ἀκριβῶς πάντα τρόπον τῆς μὲν διὰ τεσσάρων καὶ ἔχει λόγον, ὃν ἔχει ὁ 24 πρὸς τὸν 18 (ἐπίτριτον)· τῆς δὲ διὰ πέντε καὶ ἔχει λόγον, ὃν ὁ 24 πρὸς 16 (ἡμιόλιον) κλπ.

Τὰ ἀρχαιότατα ὄργανα εἶχον τρεῖς μόνον χορδὰς τὴν ὑπάτην, τὴν μέσην καὶ τὴν νήτην, ἣ τετάρτη προσετέθη μετὰ ταῦτα καὶ ἀπετέλεσε τὸ τετράχορδον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διεκρίθησαν τὰ τρία γένη τῆς μουσικῆς, τὸ διάτονον, ἐκ τῆς κρούσεως τῶν δύο μέσων χορδῶν, τὸ χρωματικόν, ἐκ τῆς κρούσεως μιᾶς μέσης καὶ τῆς ἐτέρας τῶν ἄκρων καὶ τὸ ἐναρμόνιον μετὰ τῶν μικροτέρων διαστημάτων ἥτοι τῶν διέσεων· βραδύτερον προσετέθησαν καὶ τρεῖς ἄλλαι χορδαὶ εἰς τὴν λύραν.

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἦτοι περὶ τὸν πέμπτον καὶ τέταρτον αἰῶνα πρὸ χριστοῦ εἰσῆχθησαν εἰς τὴν μουσικὴν καὶ οἱ χαρακτηριστῆρες ἣ τὰ σημάδια· ἦσαν δὲ αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀρκτικά ἐπὶ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαριθμητοῦ. Ἰσάριθμα πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς μουσικῆς τόνους

ὑποθ. Φοιν. εὐριπ. 124.

Α=πα. Β=βοῦ. Γ=γα. Δ=δν.

Ε=κε. Ζ=ζω. Η=ην.

ἅτινα τεθέμενα ἀνωθεν τῶν συλλαβῶν ἐδείκνυσον τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν ἐκάστου τόνου. Μετὰ ταῦτα διὰ τὸ μεθοδικώτερον ἐπενεκλήθησαν αἱ φωναὶ

Τε, Τα, Τη, Τω.

καὶ ἄλλα τινὰ σημεῖα δηλωτικὰ τῶν τεσσάρων μερῶν τῆς μουσικῆς ἥτοι τῆς ἀγωγῆς, τῆς πλοκῆς, τῆς πεττείας καὶ τῆς τονῆς.

Καὶ ἀγωγή μὲν ἐλέγετο ἢ κατὰ φυσικὴν τάξιν ἀνάβασις ἢ κατάβασις τῶν τόνων, πλοκὴ ἢ ἐναλλαγὴ τῶν διαστημάτων θέσις, πεττεία ἢ ἐφ' ἑνὸς τούτων πολλάκις γενομένη πληῆξις καὶ τονὴ ἢ ἐπὶ πλείονα χρόνον μονὴ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόνου. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων μερῶν τούτων τῆς μουσικῆς διεκρίθησαν ὑπὸ τοῦ Εὐκλείδου τοῦ ἐνδόξου μαθηματικοῦ καὶ τρία τινὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς ἔτι, ἥθη τῆς τῆς μουσικῆς ὀνομαζόμενα, τὸ διασταλτικόν, τὸ συσταλτικόν, καὶ τὸ ἡσυχαστικόν. Τῷ 322 π. Χ. Ἀριστόξενος ὁ μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους εἰσήγαγεν ἴδιον σύστημα μουσικῆς, ἀπορρίψας πάντας τοὺς μαθηματικοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Πυθαγόρου, καὶ δεχθεὶς κριτὴν τῆς ἀρμονίας τὸ οὖς μόνον.

Εἰς τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς κατέγειναν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐν τοῖς μετὰ τούτους χρόνοις, ἐξ ὧν

διασημότεροι εἶναι ὁ Πλούταρχος, ὁ Νικόμαχος, ὁ Κλαύδιος, ὁ Πτολεμαῖος καὶ ἐκ τῶν ξένων ὁ Γαυ. δέντιος καὶ Μωεβώμιος.

Ὡς δὲ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα μετὰ τὴν ὑποδοῦ-
λωσιν τοῦ ἔθνους εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἤρξατο νὰ
παραφθείρηται, εὖτω καὶ ἡ μουσικὴ, ἥτις ἰσως θὰ
καθίστατο ἀγνώριστος προϊόντος τοῦ χρόνου, εἰάν
μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Ἑλλάδι,
δὲν εὗρισκεν ἄσυχον ἐν τοῖς ναοῖς.

Ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία κατὰ μέμνησιν τῆς συν-
αγωγῆς ἐτόνισε κατ' ἀρχὰς τοὺς ἐξηλληνισμένους
ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Πτολεμαίου ψαλμοὺς τοῦ
Δαβὶδ καὶ ἔφαλλεν αὐτοὺς κατὰ τὰς συναθροίσεις
τῶν μελῶν αὐτῆς. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤρκει, διότι
καθόσον ἐλαμπρύνετο καὶ ἤκμαζεν ἡ Ἑλληνικὴ
Ἐκκλησία κατὰ τοσοῦτον καὶ τὸ ἱεροτελεστικὸν αὐ-
τῆς μέρος ἔπρεπε νὰ γίνηται ὑψηλὸν καὶ ἀνάλο-
γον καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν εἶχον μελοποιηθῇ τὸ «Ἄ-
γιος, ἅγιος, ἅγιος» τὸ «Φῶς ἰλαρόν,» ὁ «χερουβικὸς
ὕμνος» καὶ ὁ «Μονογενὴς υἱός,» κατὰ δὲ τὸν ἔξδομον
αἰῶνα, ὅτε ὁ Ἑλληνισμὸς εὗρισκετο καὶ πάλιν σχε-
δὸν εἰς τὴν πλησιφαῇ αὐτοῦ φάσιν, τότε ἐμελοποι-
ήθησαν καὶ ἐγράφησαν τὰ ἀριστουργήματα τῆς
ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ὑμνωδίας ἐπὶ τῶν καθαρῶς
Ἑλληνικῶν μέτρων, ρυθμῶν καὶ ἀρμενιῶν, τότε
ἤκμασαν καὶ οἱ διασημότεροι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν

ὕμνογράφοι καὶ ποιηταὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός,
Κοσμάς, Ἰωσήφ, Μάρκος, Στουδίται οἱ ἀδελφοί,
Ἀνδρέας, Λέων ὁ βασιλεὺς καὶ Εὐκλεία ἡ Κασ-
σιανή.

Τοιαύτη ἐν περιλήψει ἡ ἐξέλιξις τῆς Ἑλληνικῆς
μουσικῆς, ἥτις ἔπρεπε νὰ λατρεύηται ὑπ' ἡμῶν, δι-
ότι ὡς ἡ γλῶσσα καὶ ἡ μουσικὴ εἶναι ἀναφαίρε-
τος θησαυρὸς ἐκάστου ἔθνους.

Δυστυχῶς αὖτε μὴ ἔχομεν τοιαύτην πατροπα-
ράδοτον καὶ συστηματικῶς ὀργανισμένην καὶ τῷ
ἥθει καὶ τῇ γλώσσῃ καὶ τῷ μετρητικῷ συστήματι
τῆς ὑμνογραφίας ἡμῶν προσφυᾶ καὶ κατάλληλον,
σπουδάζομεν νὰ εἰσαγάγωμεν τὴν ξένην Εὐρωπα-
ϊκὴν». ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τανταλ. Εὐαγγ. Κήρυξ, ἔτος 1870.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ εἶναι τὸ διάτονον μέ-
ρος τῆς ἡμετέρας Ἑλληνικῆς μουσικῆς, τὸ ὁποῖον
μάλιστα εἶνε καὶ τὸ εὐκολώτερον κατὰ τὸν Ἀρι-
στείδην Κυντιλιανόν.

«Τούτων τῶν τριῶν γενῶν φυσικώτερόν ἐστι τὸ
διάτονον· πᾶσι γὰρ καὶ τοῖς ἀπαιδεύτοις μελωδητόν
ἐστι».

Ἐγείρεται νῦν ἡ ἐρώτησις, καὶ πῶς ἡ Ἑλλη-
νικὴ μουσικὴ θὰ ἐκκαθαρισθῇ καὶ ἀκμάσῃ, ἀφοῦ
ἤδη παρήλθον τοσοῦτοι αἰῶνες καὶ μήπως ἡ Ἑλλη-
νικὴ γλῶσσα ἐλαλεῖτο ἢ ἐγράφετο πρὸ μιᾶς περὶ-
που ἑκατονταετηρίδος ὡς λαλεῖται νῦν; τί συνετέ-

λασε λοιπὸν εἰς τὴν ἐπωσθήποτε ἐκκαθάρισιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν ξενισμῶν ; βεβαίως ἡ μελέτη αὐτῆς καὶ διδασκαλία· εὖτω θὰ καθαρισθῇ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ μουσικὴ καὶ θὰ λάμψη, ὅπταν οἱ λόγιοι ἡμῶν δὲν ἀποχωρίζωσι αὐτὴν τῆς γλώσσης ἀλλὰ καλλιεργεῖσι μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος. « Πάντα τὰ ἰδιόμελα καὶ τροπάρια τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, λέγει ὁ Σιροῦτος, συμπίπτουσι μετὰ μέλη τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων καθὼς καὶ πολλὰ στιχουργήματα μὲ τὰ σημερινὰ τραγῳδία ». Καλλιόπ. 7 Πάντες καὶ παλαιοὶ καὶ νεώτεροι ὁμοφώνως κυρύττουσιν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ μουσικὴ ζῇ μετὰ τοῦ λαοῦ ἡμῶν καὶ ὑπὸ τοῖς θόλοις τῶν ἱερῶν ἡμῶν ναῶν.

Ὁ Εὐαθόπουλος Νικηφόρος, ὁ Οἰκονόμος, ὁ Κούμας, ὁ Willotau ὁ Henri Lavoix ὁ Doucoudray ὁ Gaiser, ὁ Σακελλαρίδης καὶ ὁ γνωστὸς ἐν τῷ πανελληνίῳ Παχτίκος εἶναι οἱ ἐπισημότεροι κήρυκες τῆς ἀληθείας ταύτης· ὑπὸ τὴν σημαίαν τούτων ταχθέντες καὶ ἡμεῖς καὶ ἐνθαῤῥυνθέντες καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ἥτις πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν εἶχε θέσει διαγώνισμα πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ μέτρου τῆς Ὀκταήχου τοῦ Δαμασκηνοῦ, τολμῶμεν εὐχὴ μόνον νὰ παραβάλωμεν τοὺς ἤχους πρὸς τὰς ἀρμονίας τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν μέτρων καὶ ῥυθμῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρμονίας καὶ τοῦ αὐτοῦ μέλους νὰ μελίσσωμεν

καὶ ψάλλωμεν ὁλοκλήρους ψᾶς τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν ὁμωδία προδίδει τὴν καταγωγὴν αὐτῆς, οὐ μόνον ἐκ τῶν διαφόρων ὀνομασιῶν, ὡς ἐδίδεν εἰς τὰς ψᾶς αὐτῆς, ὡς λόγου χάριν τροπάριον, ἤτοι ἐλάχιστος τρόπος, ἥτις λέξις σημαίνει κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ἤχος, ἀλλὰ καὶ διὰ τρανῶν μαρτυριῶν τῶν ποιητῶν αὐτῆς, π. χ. Στίχοι Ἰαμβικοί, κανόνες Ἰαμβικοὶ κλπ.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ δεκάτου ἐξδόμου αἰῶνος μετὰ Χριστοῦ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ ἐδιδάσκετο μᾶλλον διὰ τῆς ἀκοῆς καὶ πείρας μόνον ἢ τῶν ὀλίγων ἐκείνων μουσικῶν σημείων καὶ τῶν χαρακτηριστικῶν ananes, aneanes ueanes ueheanes, οἷτινες φαίνεται, ὅτι ἦσαν τῆς Ἑλληνορρωμαϊκῆς ἐποχῆς ἐπινόημα. Μετὰ ταῦτα οἱ μουσικοδιδάσκαλοι Χρύσανθος, Γρηγόριος καὶ Χουρμούζιος ὑπὸ ζήλου κινούμενοι ἔγραψαν μεθοδικώτερον σύστημα καὶ μετέφρασαν εἰς αὐτό, ὅλα τὰ ἀρχαῖα μέλη τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν· ἀντὶ λοιπὸν τῶν ἀνωτέρω χαρακτηριστικῶν, οὗτοι ἐπενόησαν τοὺς ἐξῆς. — U I I L κλπ. καὶ δι' αὐτῶν μερίζονται μέχρι σήμερον τὰ διάφορα μέλη τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐξωτερικῆς καλουμένης μουσικῆς ἡμῶν· ἐρχόμεθα ἤδη ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ παρόντος πονηματίου ἡμῶν, ἵνα ὑποδείξωμεν εἰς τοὺς ἀξιοτίμους ἡμῶν ἀναγνώστας καὶ τὴν δευτέραν πηγὴν, ἐξ ἧς ἠντλήσαμεν τὰς γνώσεις ἡμῶν ταύτας.

B.

ΤΑ ΑΔΩΝΙΑ

Ἡ μεγάλη καὶ δημοτελεστάτη πανήγυρις τῶν Ἀδωνίων ἤγετο πρὸ πάντων ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Βύβλῳ τῆς Συρίας, ἐν Κύπρῳ, ἐν Σικελίᾳ, ἐν Ἑλλάδι καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἑραστοῦ καὶ συζύγου τῆς θεᾶς Ἀφροδίτης Ἀδώνιδος.

Τὰ Ἀδωνία διήρκουν δύο ἡμέρας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη ἐκαλεῖτο Ἀφανισμός καὶ ἡ δευτέρα Εὐρεσις. Τοιοῦτον γάρ τι καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ὁ ζητούμενος καὶ ἀνευρισκόμενος ἢ ἀφανισμός καὶ εὐρεσις Ἰσιδος, Ἐμφαίνει καὶ παρὰ Φοίνιξι ὁ ἀνὰ μέρος παρ' ἑξέ μηνας ὑπὲρ γῆν τε καὶ ὑπὸ γῆν τε γιγνόμενος Ἀδωνις ἀπὸ τοῦ ἔδειν τοῖς ἀνθρώποις οὕτως ὠνομασμένους τὸν Δημητριακὸν καρπὸν, ὃς δε πλήξας προσανελεῖν, λέγεται, διὰ τοὺς ὅς δοκεῖν ληιστοῦρας εἶναι· ἢ τὸν τῆς ὕψεως ὀδόντα αἰνιττομένων αὐτῶν, ὃν οὐ κατὰ γῆς κρύπτεται τὸ σπέρμα· διατετάχθαι δὲ ὧδε παρὰ τε τῆς Ἀφροδίτης τὸν ἴσον χρόνον μένειν τὸν Ἀδωνιν καὶ παρὰ τῇ Περσεφόνῃ, δι' ἣν εἴπομεν αἰτίαν, νηστεύουσι δὲ πρὸς τιμὴν τῆς πενθούσης Ἀφροδίτης κλπ.

Παλαιῶν περὶ θεῶν φύσεως. 85

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων ἡ πα-

νήγυρις αὕτη περιεβάλλετο ὑπὸ βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας καὶ δόξης· τὸ ἐπιτάφιον τοῦ Ἀδωνίδος ἔλαμπεν, ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου, ἐβένου καὶ ἐλεφαντίνου δοντος ὃν κατασκευασμένον. «ὦ! ἔβενος ὦ χρυσοῦς ὦ ἐκ λευκῷ ἐλέφαντος αἰετώ! Θεοκριτ. Ἀδωνιάζ. 80

Τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀδωνίδος ἐκ κηροῦ λευκοῦ κατασκευασμένον ἔκειτο αἰμόφυρτον καὶ φέρον χαίνουσαν τὴν πληγὴν ἐπὶ τοῦ μηροῦ αὐτοῦ, «Αὐτὸς δ' ὡς θνητὸς ἐπ' ἀργυρέῳ κατάκειται κλισμῷ, πράττον ἑσουλὸν ἀπὸ κροτάφων καταδάλλων» αὐτόθι.

Πέριξ τοῦ ἐπιταφίου τοῦ Ἀδωνίδος ἐτίθεντο γὰρ στραι ἐξ ἀνθέων βραχυδίων, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ὡς ὠνόμαζον κήπους τοῦ Ἀδωνίδος». Χορὸς δὲ νεανίδων καλλιφώνων καὶ γυναικῶν περιστοιχίζουσαι τὴν κλίνην, ἥδον τὰ ἐγκώμια αὐτοῦ, ἐθρήνουν ἐξεργίζουσαι τὰς τρίχας αὐτῶν, ἔκλαιον καὶ ἐκόπτοντο, ὡς ἐπὶ ἀληθεύς νεκροῦ· οἱ ψαλλόμενοι δὲ ὕμνοι ὠνομάζοντο Ἀδωνιοὶ καὶ οὗτοι.

Καὶ ἐν Σικελίᾳ τὴν αὐτὴν εἶχεν ἐπισημότητα ἡ ἑορτὴ αὕτη. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρων ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου τὴν κατὰ τῆς Σικελίας ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων φρονεῖ, ὅτι καὶ ἡ ἡμέρα τῆς προσορμίσσεως αὐτῶν ἐκεῖ ὑπῆρξεν ἀποφράς καὶ ἀπαισία, διότι ἀκριβῶς ἦτο ἡ πρώτη ἡμέρα τῶν Ἀδωνίων. «Ἀδωνίων γάρ εἰς τὰς ἡμέρας ἐκείνας καθηκόντων, εἰδῶλα πολλαχοῦ, νεκροῖς ἐκκομιζομένοις ὅμοια,

προϊκναιτο τοῖς γυναιξὶ καὶ ταφαὶ ἐμιμοῦντο κοπτόμεναι καὶ θρήνους ἤδον». Πλουτ. Ἀλκιβ. ΧVIII.

Ἄφθονα ἔρρεον τὰ δάκρυα τῶν Ἀργείων γυναικῶν κατὰ τὸν Πausανίαν ἐν τῷ ναφ τοῦ Σωτῆρος Διός. « Καὶ Διός ἐστιν ἐνταῦθα ἱερὸν Σωτῆρος καὶ παριοῦσιν ἐστιν εἴκημα, ἐνθα τὸν Ἄδωνιν αἱ γυναῖκες Ἀργείων ὀδύρονται». Πausαν. II. XX. 148

Ἐν δὲ τῇ Βύβλῳ πόλει μεγάλη τῆς Συρίας τὰ Ἀδωνία ἐορτάζοντο μετὰ περισσοτέρας ἐπισημότητος καὶ μάλιστα ἐν τῷ φερωνύμῳ ναφ τῆς Ἀφροδίτης. Ἐνταῦθα ὑπῆρχε καὶ τὸ θαῦμα τοῦ αἰμοδαφοῦς ποταμοῦ τοῦ Ἀδωνίδος ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ ὕδρου Λιδάνου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸ Φοινικικὸν καλούμενον πέλα γος.

Εἶδον δὲ καὶ ἐν Βύβλῳ μέγα ἱερὸν Ἀφροδίτης Βυβλίνης, ἐν τῷ καὶ τὰ ὅργια λέγουσι γὰρ δὴ ὦν τὸ ἔργον τὸ εἰς Ἄδωνιν ὑπὸ τοῦ σὺς ἐν τῇ χώρῃ τῇ σφετέρῃ γενέσθαι καὶ μνήμην τοῦ πάθους τυπτοντές τε ἐκάστου ἔτους καὶ θορνέουσι καὶ τὰ ὅργια ἐπιτελέουσι καὶ σφίσι μέγιστα πένθηα ἀνὰ τὴν χώραν ἵσταται. Ἐπεὶ δὲ ἀποτύφονται τε καὶ ἀποκλαύσονται, πρῶτα μὲν καταγίζουσι τῷ Ἀδωνιδι, ὅπως ἐόντι νέκυϊ, μετὰ δὲ τῇ ἐτέρῃ ἡμέρῃ ζῶειν τε μιν μυθολογέουσι καὶ τὰς κεφαλὰς ξυρέονται ὅπως Αἰγύπτιοι ἀποθανόντος Ἄπριος, γυναικῶν δὲ ὀκῶσαι οὐκ ἐθέλουσι ξυρέσθαι, τοιγύνη ζήμην

ἐκτελέουσιν ἐν μὴ ἡμέρῃ ἐπὶ πρῆσι τῆς ὥρας ἵστανται ἢ δὲ ἀγορῇ μούνοισι ξένοισι παρακίεσθαι καὶ ὁ μισθὸς εἰς τὴν Ἀφροδίτην θυσίῃ γίγνεται.

Λουκ. Συρ. Θεοῦ 454

Περὶ δὲ τοῦ ποταμοῦ ὁ μὲν Στράβων ἀναφέρει τὰ ἑξῆς.

Ἐν τῇ Συρίᾳ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀδωνίδος ἐκλήθη καὶ ποταμὸς τις ὁμώνυμος αὐτῷ, ὅστις τὸν χειμῶνα ῥέει αἰμόχρους οἱ δὲ κάτοικοι πιστεύουσιν, ὅτι τὸ αἷμα τοῦ Ἀδωνίδος συμμίσγεται μετὰ τοῦ ρεῖθρου αὐτοῦ καὶ ποιεῖ ἐρυθρὰ· εἰτα ὁρος Κλίμαξ καὶ Παλαῖδυβλος

Στρ 755

Ὁ δὲ Λουκιανὸς «Ποταμὸς ἐκ τοῦ Λιδάνου τοῦ οὔρεος εἰς τὴν ἅλα ἐκδίδει· οὐνομα τῷ ποταμῷ Ἀδωνίς ἐπικέσται, ὁ δὲ ποταμὸς ἐκάστου ἔτους αἱμάσσεται καὶ τὴν χροίην ὀλέσας εἰσπίπτει εἰς τὴν θάλασσαν καὶ φοινίσσει τὸ πολλοῦ τοῦ πελάγους καὶ σημαίνει τοῖς Βυβλίσι τὰ πένθηα.

Μυθεόνται δὲ ὅτι ταύτησι τῇσιν ἡμέρησιν ὁ Ἀδωνίς ἀνὰ τὸν Λιδανὸν τιτρώσκεται καὶ τὸ αἷμα εἰς τὸ ὕδωρ ἐρχόμενον ἀλλάσσει τὸν ποταμὸν καὶ τῷ ῥέει τὴν ἐπωυμίαν διδοῖ».

Λουκ. Συρ. Θεοῦ 455

Ἡ ἐορτὴ τοῦ Ἀδωνίδος ἐορτάζετο περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαρτίου μηνὸς καὶ ὑπηνίσσετο κατὰ τοὺς μὲν τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, κατ' ἄλλους δέ, ὅπερ πιθανότερον τὴν ἀναδίωσιν τοῦ ἔαρος.

Κατὰ τὴν Μυθολογίαν ὁ Ἄδωνις νεανίας ἐξαι-
σίου καλλονῆς ὑπῆρξεν υἱὸς τοῦ Κινύρα καὶ τῆς
Μύρρας, αὐξήθεις δὲ ἡγαπήθη περιπαθῶς ὑπὸ τῆς
Ἀφροδίτης. Ἡμέραν τινὰ θηρεύων εἰς τι δάσος τοῦ
Λιδάου παρὰ τὰς δοθείσας αὐστηρὰς διαταγὰς τῆς
θεᾶς, ὥπως προσέχωσι τὰ θηρία καὶ μὴ βλάψωσι τὸν
ἐραστὴν αὐτῆς ὁ Ἄρης ζηλοτυπῶν μεταμορφώθη
εἰς κάπρον καὶ διὰ τοῦ ὀδόντος ἐτραυματίσθη θανα-
σίμως αὐτὸν εἰς τὸν μηρόν· ἢ κατὰ τὸν Ἀπολλω-
νόδωρον «Πανύσις δὲ φησι Θόαντος βασιλέως Ἀσ-
συρίων, ὃς ἔσχε θυγατέρα Σμύρναν, αὕτη κατὰ μῆ-
νιν Ἀφροδίτης, οὗ γὰρ αὐτὴν ἐτίμα, ἔσχε τοῦ πα-
τρὸς ἔρωτα· καὶ συνεργὸν λαβοῦσα τὴν τροφὸν ἀ-
γνοοῦντι τῷ πατρὶ νύκτας δώδεκα συνευνάσθη· ὁ
δὲ ὥς ἦσθετο σπασάμενος ξίφος ἐδίωκεν αὐτήν· ἢ δὲ
παρακαταλαμβανομένη θεοῖς ἠϋξάτο ἀφανῆς γενέ-
σθαι. Θεοὶ δὲ κατοικτεῖραντες αὐτὴν εἰς δένδρον
μετήλλαξαν, ὁ καλοῦσι σμύρναν· δεκαμηναίῳ δὲ ὕ-
στερον χρόνῳ τοῦ δένδρου ῥαγόντος γεννηθῆναι τὸν
λεγόμενον Ἄδωνιν, ὃν ἡ Ἀφροδίτη διὰ τοῦ κάλλους
ἔτι νήπιον κρύφα θεῶν εἰς λάρνακα κρύψασα Περσε-
φόνῃ παρίστατο. Ἐκείνη δὲ ὥς ἐθεάσατο οὐκ ἀπε-
θῆδου, κρίσεως δὲ ἐπὶ Διὸς γενομένης εἰς τρεῖς μοί-
ρας διηρέθη ὁ ἐνιαυτός· καὶ μίαν μὲν παρ' ἐαυτῷ
μένειν τὸν Ἄδωνιν· μίαν δὲ παρὰ Περσεφονῇ προ-
σέταξε· τὴν δὲ ἐτέραν παρὰ Ἀφροδίτῃ· ὁ δὲ Ἄδω-

νις τὴν προσέειπε καὶ τὴν ἰδίαν μήτραν· ὕστερον δὲ
θηρεύων Ἄδωνις ὑπὸ σὺς πληγῆς ἀπέθανε.

Ἀδώνια λεγεται οὗ ἐφ' ᾧ ποτὲ καὶ ἡ ποιήτρια
τῆς Λέσβου Σαπφώ «Σαπφώ δὲ ἡ Λεσβία τοῦ Οἰ-
τολίνου τὸ ὄνομα ἐκ τῶν ἐπῶν τῶν Πάρκων μεθεῖ-
σα Ἄδωνιν ἐμοῦ καὶ Οἰτολίνον ἤτεν. Πaus. IX. 107.

Ἄλλ' ἐκ τῶν ψαλόντων ποτὲ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ
Ἀδωνίδος δύο μόνον περιεσώθησαν τὸ τοῦ Θεσκιρί-
του αἱ Ἀδωνιάζουσσι καὶ τοῦ Βίωνος ὁ ἐπιτάφιος·
τούτου παθητικώτατοι φαίνονται εἰ στείχοι.

*Αἰάξω τὸν Ἀδωνιν! ἀπώλετο καλὸς Ἀδωνις
ὄλετο καλὸς Ἀδωνις! ἐπαιάζουσιν ἔρωτες.
Μηκέτι πορφυρέοις ἐνὶ φάρεσι, Κέπρι, κάθουδες·
Ἐγρεο δειλαία, κυανοστόλε, καὶ πλατάγησον
σιτήθεα, καὶ λέγε πᾶσιν Ἀπώλετο καλὸς Ἀδωνις.*

Ἐφεξῆς ὁ ποιητὴς διαγράφει καλῶν καὶ κινητι-
κων εἰκόνων ἀκολουθίαν, παριστάνει τὸν Ἀδωνιν
τετραυματισμένον καὶ λιποφυγεῖντα· μέλαν αἷμα ῥέει
ἀπὸ τῆς χιονώδους αὐτοῦ σαρκός· τὸ γλυκὺ αὐ-
τοῦ ὄμμα δῦει ἀπὸ τὰς ὀφρῦς τοῦ τὰ δὲ ῥόδα τῶν
χειλέων του μαραίνονται καὶ φεύγουσιν ἀνεπιστρέ-
πτai. Εἶτα παρουσιάζεται λυσίκομος ἡ Ἀφροδίτη
καὶ ἀσάνδαλος περιπλανωμένη ἀνὰ τοὺς δρυμοὺς αἰ-
μάσσονται εἰ γυμνοὶ πόδες αὐτῆς εἰς τοὺς βάτους·
κωκύει καὶ θρηνεῖ μεγαλοφώνως διερχομένη τὰς
κοιλιάδας καὶ καλοῦσα τὸν Ἀδωνιν αὐτῆς. Ἀμπρό-

τεραι αἱ εἰκόνες αὐταὶ εἶναι συγκινητικώταται. Εἰς τὴν τρίτην εἰκόνα παρίστανται τὰ ὄρη, αἱ ὄρυς, οἱ ποταμοί, αἱ πηγαὶ καὶ τὰ ἄνθη, καὶ κλαίουσιν ἀπαρμυθῆτως μετὰ τῆς θεᾶς τὸν Ἄδωνιν. Εἰς τὴν τετάρτην εἰκόνα βλέπομεν τὴν Ἀφροδίτην σπουδάζουσαν νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν Ἄδωνιν εἰς τὴν ζωὴν, μόνον διὰ νὰ δεχθῇ τὴν τελευταίαν ἀναπνοὴν τοῦ «Μεῖνον Ἄδωνι!»

Δύσποτμε, Μεῖνον Ἄδωνι! πανύστατον ὥς σε κίχαιώ!»

Ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ εἰκόνι εἰσάγεται ὁ Ἄδωνις κείμενος εἰς πορφυρόστρωτον κλίνην ἐσκεπαζμένος μὲ ἄνθη. Οἱ Ἔρωτες φαίνουσιν αὐτὸν μὲ μῦρα· πάντες περὶ αὐτὸν ἰστάμενοι, ὁ Ὑμέναιος, αἱ Χάριτες, αἱ Μοῦσαι μιγνύουσι τὰ δάκρυα αὐτῶν μετὰ τῶν τῆς Ἀφροδίτης καὶ θρηνοῦσιν ἀδιαλείπτως.

Ἄλλ' ὁ θρῆνος τῆς Ἀφροδίτης εἶναι παθητικώτατος.

«Φεύγεις μακρόν, Ἄδωνι! Ἄ δὲ τάλαίνα
ζώω, καὶ θεὸς ἔμμι, καὶ οὐ δύναμαί σε διώκειν»·
καὶ ἔτι ἐκφραστικὸν τὸ αἶσθημα τῆς ἀπελπισίας εἰς τοὺς ἐξεῖς·

Λάμβανε, Περσεφόνα, τὸν ἐμόν πόσιν! ἔσσι γὰρ αὐτὰ πολλὸν ἐμεῦ κρέσσον· τὸ δὲ πᾶν καλὸν εἰς σὲ κατεργεῖ.

Πόσον ὑπερβολικὸν καὶ πόσον κεκαλλωπισμένον

εἶναι τὸ ὅτι μετὰ τοῦ Ἀδωνίδος συναπέθανον καὶ συνεμαράνθησαν τὰ ἄνθη πάντα τοῦ ἔγροῦ.

Πάντα σὺν αὐτῷ

ὥς τῆνος τέθνακε, καὶ ἄνθεα παντ' ἐμαράνθη.

Τὰ Ἀδωνία εἰσῆχθησαν καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Παλαιστίνῃ καὶ Ἱερουσαλήμ, ἐνθα μάλιστα ὁ Ἄδωνις κατὰ παραφθορὰν ὠνομάσθη Θαμμούζ. «Καὶ εἰσῆγαγέ με, λέγει ὁ Ἰεζεκιήλ, ἐν Ἱερουσαλήμ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πόλης τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ γυναῖκες καθήμεναι θρηνοῦσι Θαμμούζ. H. 14—15

Ἡ ἀποστροφὴ τοῦ χοιρίνου κρέατος καὶ ἡ ὀνομασία μηνὸς τινος Τεμοῦζ μεγάλως νομίζομεν σχετίζεται πρὸς τὰ Ἀδωνία τῶν Ἀρχαίων, ὅπως καὶ τὸ Ἀδωνίας καὶ Ἀδωνα ἢ Ἀδανα.

Κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῶν Ἀδωνίων τὸ πένθος εὐθὺς κατέπαυε διαδέχεται δὲ ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἐπιτέλεις τῶν ὀργίων πρὸς τιμὴν καὶ πάλιν τῆς Ἀφροδίτης, ἥτις ὠνομάζετο καὶ Ἀδωναία,

Πηγαί. Πλούταρχος, Πausanias, Στράβων, Ἀπολλωνίδης, Παλαίφατος, Κύριλλος Προκόπιος, Dupuis, Albert, Οἰκονόμος Μισσηλίδης Φ. Ἐκ· θίξης.

ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ

Γ'.

Θρήνος εἰς νεκρὸν Ἀδωνιν Θεοκρίτου μελιζόμε-
νος κατὰ τὸ «Αἰ γενεαὶ πάσαι» τοῦ Ἐπιταφίου
θρήνου τῆς Κασσιανῆς.

Τρόπος ἢ καὶ νόμος Λύδιος
κατὰ δὲ τὴν Ἑκκλ. μουσικὴν ἦχος Γ'.

Μέτρον ἀρχαῖον

— υ — υ — υ — υ

Ἀδωνιζὺ Κυθήρη   Αἰ γενεαὶ αἰ πάσαι
ὥς εἶδε νεκρὸν ὄντα   ὕμνον τῇ ταφῇ σου
στυγνὰν ἔχοντα χαίταν.   προσφέρουσι, Χριστέ μου.

Ὡχράν τε ταν παρειὰν
ἄγειν τὸν ὄν πρὸς αὐτήν
ἔταξε τοὺς ἔρωτας.

Δι' ἀμφότερα τὰ ποιητικὰ ἔργα ταῦτα τὸ μέτρον εἶναι
τὸ αὐτὸ Ἰαμβικὸν καὶ ὁ στίχος διμετρός καταληκτικὸς ἢ
ἀκατάληκτος· ἡ δὲ Ἀρμονία Λύδιος, διότι μόνη αὕτη
ἦτο ἐν χρήσει παρὰ τῆς ἀρχαίας ἐν παρομοίαις περι-
στάσεσιν «Ἡ Λύδιος ἁρμονία θρηνώδης καὶ φιλοπενθήας
ἔστι».

Πλουτ. Μουσικὴ 35.

Οἱ δ' εὐθέως ποτάμιος
πάσαν δραμόντας ὕλαν
στυγνὸν τὸν ὄν ἀνεῦρον

Δῆσάν τε καπέδησαν
χὼ μὲν βρόχῳ καθάψας
ἔσυρεν αἰχμάλωτον.

Ὁ δ' ἐξόπισθ' ἐλαύνων
ἔτυπτε τοῖσι τόξῳ
ὁ θῆρ δ' ἔβαινε δειλὸς

Φοβεῖτο γὰρ Κυθήρην
τῷ δ' εἶπεν Ἀφροδίτα
πάντων κάκιστε θηρῶν.

Σὺ τόνδε μηρὸν ἱψῶ
σὺ μεῦ τὸν ἄνδρ' ἔτυψας·
ὁ θῆρ δ' ἔλεξεν ὦδε.

Ὅμνυσι Κυθήρη
αὐτὰν σε καὶ τὸν ἄνδρα
καὶ ταυτὰ μοι τὰ δεσμά.

Καὶ τῶς θε τῶς κυνάγοε
τὸν ἄνδρα τὸν καλὸν σεῦ
οὐκ ἤθελον πατάξαι.

Ἄλλ' ὥς ἀγαλμ' εἰσεῖδον
καὶ μὴ φέρων τὸ καῦμα
γυμνὸν τὸν εἶχε μηρόν.

Ἐμαινόμην φιλάσαι
καὶ μεῦ σίναζε κράντηρ
τούτοις λαβοῦσα Κύπρι.

Τούτους κόλαζε τέμνε
τί γὰρ φέρω περισσῶς
Ἑρωτικούς ὀδόντας

Αἶδ' οὐχί σοι τάδ' ἀρκεῖ
καὶ ταῦτ' ἐμοῦ τὰ χεῖλη
τί γὰρ φιλεῖν ἐτόλμων.

Τὸν δ' ἐλέησε Κύπρις
εἶπεν τε τοῖς ἔρωσι
τὰ δεσμὰ οἱ ἑπιλῦσαι.

Ἐκ τῶδ' ἐπικαλούθαι
κ' ἄς ὕλαν εὐκ ἔδαινε
καὶ τῷ πυρὶ προσελθὼν
ἔκαιε τοὺς ἔρωτας

Παράδοξαίς "Εμμετρος.

Κατὰ τόνον συμφώνως πρὸς τὸ μέτρον τοῦ "Επι-
ταφίου θρήνου ἐνθ' ἐποιήθη τὸ «Αἶ γενεαὶ πάσαι»
τῆς Κασσιανῆς.

Ἦχος ὁ αὐτός.

Τὸν Ἀδωνιν ὥς εἶδε
νεκρὸν ἢ Ἀφροδίτῃ
λυτὴν ἔχοντα κόμην.

Ὡχρὰς τὰς πικρίας τε
ἀγαιν αὐτῇ τὸν κάπρον
τοὺς ἔρωτος προστάσσει.

Πετώντες οὗτοι ἦλθον
εὐθὺς ἐπὶ τὰ ὄρη
ἐνθα τὸν κάπρον εὗρον.

Ἐδῆσαν διὰ βρόχου
αἰχμάλωτον δὲ εἶτα
ἔσυρεν ὁ εἰς τούτων.

Ὁ δ' ἕτερος τοῖς τόξοις,
ἄξ ὄπισθεν τὸν κάπρον,
δειλὸν ἔτυπ' ἐλαύνων.

Ἐτρεψε τὴν Κυθήραν,
πρὸς ὃν στραφεῖσα εἶπεν,
ὦ κάκιστον θηρίον.

Σὺ μου τὸν ἄνδρα, τέρας,
εἰς τὸν μηρόν, εἰπέ μοι,
ἔτρωσας θανασίμως ;

Ὅρμιζομ' ἀπεκρίθη,
εἰς σὲ καὶ εἰς τὸν ἄνδρα,
κ' εἰς ταῦτα τὰ δεσμά μου.

Καὶ εἰς τοὺς κυνηγούς μου,
τὸν ἄνδρα τὸν καλὸν σου,
ἐπλήγωσ' ἀκουσίως.

Ὡς ἀγαλμα ἐσείδον,
καὶ μὴ φέρων τὸ καῦμα,
γυμνὸν μηρόν, ὃν εἶχε.

Ὁρμησα παραφόρως,
ἵνα καταφιλήσω,
ἀλλ' ὁ κυνόδους τούτον,
ἐπλήγωσε καιρίως.

Τούτον λαβοῦσα Κύπρι,
κόλαζε ὅψι θέλεις,
πρὸς τί νὰ ἔχω μάτην,
ἔρωτικὸς δδόντας.

Ἄν εὖτοι δὲν ἀρκοῦσι,
καὶ ταῦτα μου τὰ χεῖλη,
δι' ὧν εἶχον φιλήσει.

Τούτον ἢ Ἀφροδίτη,
ἐλέησε καὶ εἶπε,
Ἐρωτες ! λύσατέ τον.

Ἐκτοτε ἡκολούθει
ἐγγὺς πυρᾶς ἐλθὼν δε,
ἔκαυσε τὴν ἀγάπην.

ΒΙΩΝ Ο ΣΜΥΡΝΑΙΟΣ

Ἐπιτάφιος Ἀδώνιδος μελιζόμενος κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ Μ. Σαββάτου «Κύματι θαλάσσης» τοῦ Μάρκου, εἰς Ἀρμονίαν ὑπόλυδιον ἦτοι ἦχον πλ. β'. τὸ δὲ μέτρον δακτυλικὸν Ἀδώνιον.

Αἰάζω τὸν Ἀδωνιν ἀπώλετο καλὸς Ἀδωνις
ὦλετο καλὸς Ἀδωνις ἐπαιάζουσιν ἔρωτες.
Μηκέτι πορφύρεος ἐν φάρσει Κύπρι κάθευδε,
ἔγρεο δειλαία κυανόστολε καὶ πηλατάγησον
στήθεα καὶ λέγε πᾶσιν ἀπώλετο καλὸς Ἀδωνις.

Αἰάζω τὸν Ἀδωνιν ἐπαιάζουσι ἔρωτες·
κεῖται καλὸς Ἀδωνις ἐπ' ὤρεσι μηρὸν ὀδόντι
λευκῷ λευκὸν ὀδόντι τυπεῖς καὶ Κύπριν ἀνιῶ
λεπτὸν ἀποψύχων τὸ δὲ εἰ μέλαν εἴδεται
αἷμα χιονέας κατὰ σαρκοῦ.

Ἵπ' ὀφρύσιν δ' ὀμματι νερκῇ
καὶ τὸ ῥόδον φεῦγει τῷ χεῖλεος· ἀμφὶ δὲ τήνῃ
θνάσκει καὶ τὸ φίλημα, τὸ μήποτε Κύπρις ἀφήσει.

Κύπριδι μὲν τὸ φίλαμα καὶ οὐ ζώντος ἀρέσκει
Ἀλλ' εἶδεν Ἀδωνις ὃ μιν θνάσκοντ' ἐφίλασεν

Αἰάζω τὸν Ἀδωνιν ἐπαιάζουσιν ἔρωτες.
Ἄγριον, ἄγριον ἔλκος ἔχει κατὰ μηρὸν Ἀδωνις
μεῖζον δ' ἢ Κυθήρεια φέρει ποτικάρδιον ἔλκος.

Κεῖνον μὲν περὶ παῖδα φίλοι κύνας ὠδύραντο
καὶ νύμφαι κλαίουσιν ὀρειάδες, ἃ δ' Ἀφροδίτα
λουσαμένα πλοκαμίδας ἀνὰ δρυμῶς ἐλάληται
πενθαλέα, νήπιεστος ἀσάνδαλος,

Αἱ δὲ βάτοι νιν ἐρχομένην κείροντι
καὶ ἱερὸν αἶμα δρέποντι,
ὄξυ δὲ κωκύουσα δ' ἄγκυα μακρὰ φορεῖται
Ἀσύριον βοοῶσα πᾶσιν καὶ παῖδα καλεῦσα.

Ἀμφὶ δὲ μιν μέλαν αἷμα παρ' ὀμφαλὸν ἤωρεῖτο
στήθεα δ' ἐκ μηρῶν φοινίσσεται εἰ δ' ὑπομάζοι
χιονιοὶ τὸ πάρειθεν Ἀδώνιδι πορφύροντο.

Αἱ αἱ τὰν Κυθήρειαν ἐπαιάζουσιν ἔρωτες.
Ὡλεσε τὸν καλὸν ἄνδρα συνώλεσεν ἱερὸν εἶδος
Κύπριδι μὲν καλὸς εἶδος, ὅτε ζώσκεν Ἀδωνις,
κάτθανε δ' ἀμορφῇ οὖν Ἀδωνιδι Κύπριδος, αἱ αἱ αἱ.

Ὡρεα πάντα λέγοντι καὶ αἱ δρύες αἱ τὸν Ἀδωνιν

καὶ ποταμοὶ κλαίοντι τὰ πένθεα τῆς Ἀφροδίτης
καὶ πηγαὶ τὸν Ἄδωνιν ἐν ὥρει θακρύνοντι
ἄνθεα δ' ἐξ ὀδύνας ἐρυθαίνονται· ἡ δὲ Κυθήρα
πάντας ἀνα κναμῶς, ἀνα πᾶν νάπος οἰκτρὸν αἰεῖδι.

Αἴ αἴ τὰν Κυθήρειαν, ἀπώλετο καλὸς Ἄδωνις
ἄχῳ δ' ἀντεβόασεν, ἀπώλετο καλὸς Ἄδωνις
Κύπριδος αἰνὸν ἔρωτα τίς οὐκ ἔκλαυzen ἂν αἴ αἴ.

Ὡς ἶδεν ὥς ἐνόησεν Ἀδώνιδος ἄσχετον ἔλκος.
Ὡς ἶδε φοῖνιον αἶμα μαραινομένῳ περὶ μῆρῳ
παχέας ἀμπετάσασα κινύρετο, μῖνον Ἄδωνι
δύσποτμε· μῖνον Ἄδωνι πανύστατον ὥς σε κεχεῖω,
ὥς σε περιπτύξω, καὶ χεῖλα χεῖλεσι μίξω.

Ἐγρεο τυτθὸν Ἄδωνι, το δ' αὖ πύματόν με φίλασον
τοσοῦτόν με, φίλασον ὅσον ζῶει τὸ φίλαμα
ἄχρις ἀπὸ ψυχῆς ἐς ἐμὸν στόμα κ' εἰς ἐμὸν ἦπαρ
πνεῦμα τῶν βρύση, τὸ δε σεῦ γλυκὺ φίλτρον ἀμέλξω
ἐκ δε πῖω τὸν ἔρωτα.

Φίλαμα δὲ τοῦτο φυλάξω ὥς αὐτὸν τὸν Ἄδωνιν·
ἐπεὶ οὐ με, δύσμορε, φεύγεις, φεύγεις μακρὸν Ἄδωνι
καὶ ἔρχεται εἰς Ἀχαίρων καὶ στυγνὸν βασιλῆα καὶ
[ἄγριον.

ἡ δὲ τάλαινα ζῶω καὶ θεὸς εἰμὶ καὶ οὐ δύναμαι
σὲ διώκειν.

Δάμβανε Περσεφόνα τὸν ἐμὸν πόσιν· ἔστι γὰρ αὐτὰ
πολλὸν ἐμεῦ κρέσσον· τὸ δὲ πᾶν καλὸν ἐς σε καταρεῖ.
Εἰμι δ' ἐγὼ πανάποτμος ἔχω δ' ἀκέραιον ἀνίην.
καὶ κλαίω τὸν Ἄδωνιν ὃ μοι θάλλε καὶ σὲ φοβεῖμαι.

Θνάσκεις, ὦ τριπτόητε· πόθος δε μοι ὥς ὄναρ ἔπη
Χήρη δ' ἡ Κυθήρεια, κενοὶ δ' ἀνὰ δώματ' ἔρωτες
σοι δ' ἅμα κεισὸς ὄλωλε· τί γὰρ τολμηρὲ κυνάγεις;
καλὸς ἐὼν τοσοῦτον ἐμήνατο θηροὶ παλαῖσιν;
Ὡ δὲ Κύπρις ὀλοφύρατο.

Αἴ αἴ τὰν Κυθήρειαν, ἀπώλετο καλὸς Ἄδωνις
δάκρυσιν ἡ Παφία τόσον χέει, ὅσον Ἄδωνις
αἶμα χέει τὰ δε πάντα ποτι χθονὶ γίγνεται ἄνθη
αἶμα ῥόδον τίκτει, τὰ δε δάκρυα τὰν ἀνεμόνων.

Αἰάξω τὸν Ἄδωνιν· ἀπώλετο καλὸς Ἄδωνις.
μήκει' ἐνὶ δρυμοῖσι τὸν ἀνέρα μύρεα Κύπρι.
ἔστ' ἀγαθὰ στίβας, ἔστιν Ἀδώνιδι φύλλας ἔτοιμα
λέκτρο ἔχει Κυθερεία, τὸ σὸν τόδε νεκρὸς Ἄδωνις.

Καὶ νέκυς ὦν καλὸς ἔστι, καλὸς νέκυς, οἷα καθεύδων

κάτθεο νιν μαλακοῖσι ἐνὶ φάρεσι οἷς ἐνίαυεν,
τοῖς μετὰ σεῦ ἀνὰ νύκτα τὸν ἱερὸν ὕπνον ἐμόχθει
παγχρύψῃ κλιντήρι· ποθαὶ καὶ στυγνὸν Ἄδωνιν.

Βάλλε δ' ἐνὶ στεφάνοισι καὶ ἄνθεσι πάντα συναυτῷ
ὥς τήνος τέθνηκε καὶ ἀνθέα πάντα ἐμαράνθη.
ῥαῖνε δέ μιν καλοῖσιν ἀλείφουσι, ῥαῖνε μύροισι.
Ὀλλύσθω μῦρα πάντα· τὸ σὸν μῦρον ὤλετο Ἄδωνις

Κέκλιται ἄθρ' ὃς Ἄδωνις ἐν εἵμασι πορφυρέοισιν
ἀμφὶ δὲ μὴν κλαίοντες ἀναστενάχουσιν ἔρωτες,
κειράμενοι χαίτας ἐπ' Ἀδώνιδι.

Χῶ μιν ὕψιως.
ὅς δ' ἐπὶ τόξον ἔδαιν' ὅς δ' εὐπτερον ἄγε φερέτρην.
χῶ μὲν ἔλυσσε πέδιλον Ἀδώνιδος· ὅς δὲ λέβητι
χρυσείῃ φορέησιν ὕδωρ· ὅς δὲ μηρία λούει·
ὅς δ' ὀπισθεὶν πτερύγεσιν ἀναψύχει τὸν Ἄδωνιν,
αὐτὰν τὰν Κυθήρειαν ἐπαιάζουσιν ἔρωτες.

Ἔσθεσε λαμπάδα πᾶσαν ἐπὶ φλιαῖς ὑμέναιος
καὶ στέφος ἐξεπέτασσε γαμήλιον, οὐκ ἔτι δ' ὕμ' ἄν
ὕμ' οὐκ ἔτι ἀειδόμενον μέλος ἄδεται αἶ' αἶ' αἶ'.

Αἶ' αἶ' καὶ τὸν Ἄδωνιν ἔτι πλέον ἢ ὑμέναιος

αἱ χάριτες κλαίοντι τὸν υἱέα τῷ Κινύραο
ὤλετο καλὸς Ἄδωνις ἐν ἀλλήλησι λέγοισαι.
Αὐταὶ δ' ὀξύ λέγοντι πολὺ πλεόν ἢ τὸ Διώνειον.

Καὶ μοῖσαι τὸν Ἄδωνιν ἀνακλαίουσιν Ἄδωνιν,
καὶ μιν ἐπαιδουσιν· ὁ δὲ σφίσι οὐκ ἐπακούει.
Οὐ μὲν οὐκ ἐθέλει Κῶρα δέ μιν οὐκ ἀπολύει·
Λήγε γόνυν, Κυθήρεια, τὸ σήμερον ἵσχιον κομμῶν
δεῖ σε πάλιν κλαῦσαι, πάλιν εἰς ἔτος ἄλλο δακρῦσι.

ΣΑΠΦΩ Η ΛΕΣΒΙΑ

Αιτή τῆς Σαπφῶς πρὸς τὴν θεάν Ἀφροδίτην μελιζομένη κατὰ τὸ «Ἄξιον ἔστι μεγαλύνειν σε τὸν ζωοδότην» τῆς Εἰκασίας Ὁ Σαπφικὸς στίχος συμπληροῦται ἐκ πέντε ποδῶν τῶν ἐποίων ὁ πρῶτος εἶναι τροχαῖος, ὁ δεύτερος σπονδαῖος (σπανίως τροχαῖος), ὁ τρίτος δάκτυλος καὶ εἰ ἄλλοι δύο τροχαῖοι, πᾶσα τροφή τοιαούτων τριῶν στίχων ἔχει κατόπιν καὶ ἐν Ἀδωνιδον.

Ἀρμονία Δώριος ἦτοι ἦχος πλ. α'. (1)

Ποικιλόθρον' α || θανάτ' Ἀφροδίτα παῖ Διδε ||
Δολοπλόκε λίσσομαί τε μὴ μ' ἄσαισι ||
μῆδ' ἀνίσαισι δάμνα πότνια θυμόν.

Ἄλλα τυτδ' ἐλθ' αἰ || ποτὰ κατερῶτα τὰς ἐμας αὐδῶς ||
ἀοῖσα πῆλυς ἐκλυες πετρὸς δὲ ||
δόμον λιποῖσα χρύσιον ἤλθες.

Ἄρμ' ὑπαζεύξασα || καλοὶ δὲ σ' ἄγον ὠκέες στρουθοὶ
περὶ γᾶς μελαίνας πυκνὰ διννύντες πτέρ' ||
ἀπ' οὐρανῷ αἰθέρος διὰ μέσσω.

(1) Ἐν τούτῳ ἐπεδιώξαμεν τὴν τομὴν τοῦ Ἄξιον ἔστιν, ὅπως σαφέστερον καταδειχθῇ ἡ ἀλήθεια.

Αἶψα δ' ἐξῆκοντο τυτδ' ὠμάκαιρα μειδιᾶσαις α.
θανάτω προσώπω ἤρ' ὅτι δηδ.
τε πέπονθα κῶττι δηύτε κάλημι.

Κ' ὥττ' ἐμῷ μάλι' ἵστα ἃ θέλω γενέσθαι· μινύλα
θυμῷ τινα δηύτε πείθω || μαῖς ἃ
γῆν εἰς σὴν φιλόττα, τίς σ' ὦ Ψάτρ' ἀδικήσει.

Καὶ γὰρ αἰ φεύγει || ταχέως διώξει αἰ || δὲ δῶρα
μὴ δέκετ' ἀλλὰ δώσει αἰ δε μὴ φίλει
ταχέως φιλήσει κωδ' κ' ἐθέλοισαν.

Ἐλθε μοι καὶ νῦν | χαλεπὰν δε λῦσον ἐκ μερίμναν,
[δσσα
δὲ μὴ τέλεσσον θυμὸς ἱμερεῖ τέλεσσον
σὺ δ' αὖτε σύμμαχος ἔσσο.

ΠΙΝΔΑΡΟΣ

Τὰ τεμάχια ταῦτα εὑρομεν ἐν τοῖς Fragmenta melica τῆς Ἀνθολογίας Eduardus δοκιμάσαντες δὲ ἴδομεν, ὅτι μελιζονται ἀνευ οὐδενὸς κωλύματος κατὰ τὰ «Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ» τοῦ Ἐπιταφίου εἰς ἄρμονίαν Δώριον.

ἢ ἦχος πλ. α'.

Ὅλβια δ' ἅπαντες αἶσαι λυσίπινον
μετανίσσονται τελευτὴν καὶ σῶμα μὲν
πάντων ἔπεται, θανάτῳ περισθενεῖ.

Ζωὸν δ' ἔτι λείπειτ' αἰῶνος εἵδωλον
τὸ γὰρ ἔστι μόνον θεῶν μακάρων
εὖδαι δὲ πρασσόντων μελέων ἀτάρ.

ΑΝΑΚΡΕΩΝ

Πᾶσαι αἱ ψῆλαι τοῦ Ἀνακρέοντος μέλζονται ἄλ-
λαι μὲν κατὰ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ μεγαλυνάρια τῆς Ὑπα-
παντῆς «Ἀνατάληπτον ἔστι» καὶ ἄλλαι κατὰ τὰ τοῦ
Πάσχα «Ὁ Ἄγγελος ἐδόξα»

Τὸ μέτρον αὐτοῦ εἶναι ἱαμβικόν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ
πρώτου ἱάμβου μεταχειρίζεται πολλάκις καὶ τρί-
πραχυν ἢ καὶ ἀνάπαιστον.

ΑΡΜΟΝΙΑ ΔΥΔΙΣΤΙ=ἦχος Γ.
ἦχος Γ'.

Δότε μοι λύραν Ὀμήρου
φροντὺς ἀνευθε χορδῆς
φέρε μοι κύπελλα θεσμῶν
φέρε μοι νόμους κεράσω.

Μεθύων ἔπος χορεύσω
ὑπὸ σῶφρονος δὲ λύσσης
μετὰ βάρβιτον αἰείδων
τὸ πικροίνιον βιήσω. κλπ.

Α Δ Δ Ο

Μακαρί| ζομέν | σε τέτ | τιξ
ὅτι δένδρεων ἐπ' ἄκρων
ὀλίγην δρόσον πεπωκῶς
βασιλεύς, ὅπως αἰεδαίς. κλπ.

Α Δ Δ Ο

Ἄγε ζωγράφων ἄριστε
λυρικῆς ἀκουε μούσης
γράφε τὰς πόλεις τὸ πρῶτον
ἱλαράς τε καὶ γελώσας.

Φιλοπαίγμονας δὲ Βάκχας
ἑτεροπνόους ἐναύλους
Ὁ δὲ πηρὸς, ἀν δύναιτο
γράφε καίνόμους φιλοφύτων. κλπ.

ΕΤΕΡΑΙ ΩΔΑΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΜΕΛΙΖΟΜΕΝΑΙ

κατὰ τὸ «Ὁ ἄγγελος ἐδόξα» τοῦ Πάσχα εἰς ἁρμονίαν
συντονολύδιον ἢ ἤχον πρῶτον καθ' ἡμᾶς.

Ἀνακρέων ἰδὼν με = Ὁ ἄγγελος ἐδόξα
Ὁ Τήϊος μελωδὸς = τῇ κεχαριτομένη
Ὅναρ λέγων προσεῖπιν = ἀγνή παρθενε χαιρε
ἐγὼ δρᾶμῶν πρὸς αὐτὸν = και παλιν ἔρω χαιρε
περιπλάκην φιλήσας = Ὁ σὸς υἱὸς ἀνέστη
γέρων μὲν ἦν καλὸςδε. = τριήμερος ἐκ τάφου.

Καλὸς δὲ καὶ φίλευνος = Μαγδαληνη
τὸ χεῖλος ὥζεν οἶνου κλπ.
τρέμοντα δ' αὐτὸν ἤδη
ἔρωσ ἐχειραγώγει

Ὁ δ' ἐξελὼν καρήνου
Ἑμοὶ στέφος δίδωσιν
τὸ δ' ὥς Ἀνακρέοντος
Ἐγὼ δ' ὁ μωρὸς ἄρας
ἐδησάμην μετώπῳ

Καὶ δῆθεν ἄχρι καὶ νῦν
ἔρωτος οὐ πέπαυμαι

Ὅσῳ πέλας τὰ Μοῖρας
Ὅσῳ πέλας τὰ Ἄδου

ΑΛΛΟ ΕΙΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΝ

Ἐρασμὴ πέλεια
πόθεν πόθεν πέτασσαι
πόθεν μύρων τασούτων
ἐπ' ἥερος θέουσα

Πνέεις τε καὶ ψακάζεις
τίς ἔστι σοὶ μεληδών;
Ἀνακρέων μ' ἔπεμψεν
πρὸς παῖδα, πρὸς Βαθύλλον
τὸν ἄρτι τῶν ἀπάντων.

Κρατοῦντα καὶ τύραννον
πέπρακα μ' ἡ Κυθήρη
λαβοῦσα μικρὸν ὕμνον
ἐγὼ δ' Ἀνακρέοντι
διακονῶ τσαῦτα.

Καὶ νῦν ὁρᾷς ἐκείνου
ἐπιστολὰς κομίζω

καὶ φησιν εὐθέως
μ' ἐλευθέρην ποιήσιν.

Ἐγὼ δὲ κ' ἦν ἀφή || με
δοῦλῃς μενῶ παρ' αὐτῷ
τί γάρ με δεῖ πέτασθαι
ἔρους τε καὶ κατ' ἀγρούς.

Α Λ Λ Ο

τοῦ αὐτοῦ μελιζόμενον κατὰ τὸ «Σήμερον ἔαρ μυ-
ρίζει», (Ἑξαποστειλάριον τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ.)

Ἄρμον Λυδιστὶ ἦχ. γ'.
(μέτρον) υ υ—υ—υ—υ

Στεφανηφόρου μετ' ἦρος
μέλομαι ῥόδον τρεῖνον.
συνέταιρον δὲ μῆλι
τόδε γάρ θεῖον ἄημα,
τόδε καὶ βροτῶν χαρῆμα
χάρισιν τ' ἀγαλμ' ἐν ὥραις.

μέτρον υ υ—υ—υ—υ

Ἑξαποστειλ.

Ἐμῶν μελῶν χειρὶ σου
ἐξερευνήσας τὰς πληγὰς
μή μοι Θωμᾶ ἀπιστήσης

τραυματισθέντα διὰ σέ
οὖν μαθηταῖς ὁμοφρόνεις
καὶ ζῶντα κύρυττε Θεόν.

Τὸ παρὸν μελιζέται ἀπαράλλακτως ἐπὶ τῷ ἑξα-
ποστειλάρῳ «Ἀπόστολοι ἐκ περάτων» εἰς τῆ-
χον γ'.

Ἀνὰ βάρετον δονήσω
ἄεθλος μὲν οὐ πρόκειται
μελέτη δ' ἐπέσε παντὶ
σοφίης λαχόντι ἄωτον,
ἐλεφαντίνῳ δὲ πλήκτρῳ
λιγυρὸν μέλος κροαίνων.

Φρυγίῳ ρυθμῷ βοήσω
ἅτε τις κύκνος Καῦστρου
ποικίλον πετροῖσι μέλπων
ἀνέμου σύναυλος ἡχῇ
οὐ δὲ Μοῦσα συγχόρευς
ἱερὸν ἔστι γὰρ Φοῖβου.

Κιθάρη δάφνη τρίπους τε
λαλεῶ δ' ἔρωτα Φοῖβου
ἀνεμώλιον τὸν οἶστρον
σαόφρων ἔστι γὰρ κούρα.

τὰ μὲν ἐκπέφυγε κέντρα
φύσεως δ' ἄμειψε μορφὴν
κλπ. Ἀνακρ. σελ. 363

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΑ.

Ἀπόστολοι ἐκ περάτων
συναθροισθέντες ἐνθάδε
Γεθσημκνῇ τῷ χωρίῳ
κηδεύσατέ μοι τὸ σῶμα
καὶ σὺ υἱέ μου καὶ θεέ μου
παράλαβέ μου τὸ πνεῦμα
κλπ.

Τὸ δὲ ἐξῆς (κατὰ τὸ πολιτικὸν δωδεκάσυλ.)

“ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΟΡΩΝΤΩΝ ΣΕ”

Ἦχος β’.

ΜΕΤΡΟΝ

Σοι Βάκχε τάνδε μοῦσαν ἀγλαϊζόμεν
ἀπλοῦν ῥυθμὸν χέοντες αἰόλῳ μέλος
καινὸν ἀπαρθένευτον, οὔτι ταῖς πάρος
κεχρημένον ῥῥαῖσιν
ἀλλ’ ἀκήρατον Βάκχε
κατέρχομαι σοι τὸν ὕμνον. Carm.P.(320).

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΑ.

Τῶν μαθητῶν δρώντων σε ἀνελήφθης
Χριστέ πρὸς τὸν πατέρα συνεδριάζων

ἄγγελοι προτρέχοντες ἐκρυφόζον
ἄρατε πύλας ἄρατε
ὁ βασιλεὺς γὰρ ἀνῆλθε
πρὸς τὴν ἀρχίφωτον δόξαν.

Ἐξαποστ. τῶν Ἀναλ. Ὑ.

ΤΟ ΕΞΗΣ

Τὸ ἐξῆς μερίζεται ἐπακριδῶς ἐπὶ τῷ ἰδιομέλῳ
στιχηρῶ

“ΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΕΥΦΡΑΘΑ,
Ἦχος β’.

Οὔτις ἀνευ θεῶν
ἀρετὰν λάβεν πόλις
ἐστὶν ἐν τοῖς ἀνθρώποις
βροτὸς θεὸς ὁ πάμμητις.

Ἀνθ. 245 σελ.

ΣΤΙΧ.

Οἶκος τοῦ Εὐφραθᾶ
ἡ πόλις ἡ ἀγία
τῶν προφητῶν ἡ δόξα
εὐτρέπισον τὸν οἶκον
ἐνῶ τὸ θεῖον τίκτεται.

“Ο ΟΥΡΑΝΟΝ ΤΟΙΣ ΑΣΤΡΟΙΣ,”

Ἀρμονία Λυδιστί.

Ὅττι πίνω τὸν οἶνον
εὐδρουν αἱ μέριμναι

τί μοι γόων, τί μοι πόνων
 τί μοι μέλει μερίμνων
 θανεῖν με δεῖ, κὰν μοι θέλω
 τί δὲ τὸν βίον πλανῶμαι ;
 "Ἦτοι ἦχος γ'·
 Ὁ εὐρανὸν τοῖς ἄστροις,
 κατακοσμήσας ὡς θεὸς
 καὶ διὰ τὸν σὼν ἀγγέλων
 πᾶσαν τὴν γῆν φωταγωγῶν
 Δημιουργὲ τῶν ἀγγέλων
 τοὺς ἀνυμνοῦντάς σε σῶζε.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΘΥΣΙΑΣ ΨΑΛΛΟΜΕΝΟΝ

«Ἄξις ταῦρε» (δὲς Ἀνθ. 350) μεγίστην ἔχει δ.
 μοιότητα πρὸς τὸ κατὰ τὰς χειροτονίας «Ἄ-
 ξιος» (τρεῖς) ὅπως καὶ τὸ Ἀνασσα ἔλαθι πρὸς τὸ
 Κύριε ἐλέησον.

Τὸ παρὸν μελίζεται ὅπως καὶ τὸ τοῦ Ἀκαθίστου
 «Τῇ ὑπερμάχῳ» ἦτοι εἰς ἦχον πλ. δ'. (τὸ μέ-
 τρον Ἰαμβικόν).

Γάμος κράτιστος ἐστὶν ἀνδρὶ σὺφρονι
 τρόπον γυναικὸς χρηστὸν ἔδνον λαμβάνειν
 αὕτη γὰρ ἡ πρὸς εἰκίαν σῶζει μόνη
 ὅστις δὲ τρυφερῶς γυναῖκα ἄγει λαβὼν
 συνεργὸν αὐτὸς ἀντὶ δεσπολίνης ἔχει
 εὖνουν βίβαίαν τε, εἰς ἅπαντα τὸν βίον.

Ἦ Τ Ο Ι

«Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια
 ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια.
 Ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, Θεοτόκε.
 Ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον
 ἐκ παντοίων με κινδύνων, ἐλευθέρωσον,
 Ἵνα κράζω Σοι χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε.
 Τὸ πορὸν τοῦ Ἀνακρέοντος μελίζεται ἐπὶ τῷ

“ΜΙΑ ΒΟΣΚΟΠΟΥΔΑ,”

Εἰς ἦχον πλ. α'.

Ὁ ταῦρος αὐτὸς ὦ παῖ νῦν
 Ζεὺς μοι δοκεῖ τις εἶναι
 φέρει γὰρ ἄμφι νώπιοι
 Σιδωνίαν γυναῖκα.

Περὰ δὲ πόντον πανευρὺν
 τεμνεῖ δὲ κύμα χηλαῖς
 οὐκ ἂν δὲ ταῦρος ἄλλος τις
 ἐξ ἀγέλης ἐλαοθείς

(Ἐπαναστροφὴ τῶν δυὸ τελευταίων.)

Τὸ μέλος τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τινὰς πολ-
 λάκις ἐκκλησιαστικὰς ὕμνους ὡς π. χ. τὸ Ἑλένη-
 σὸν με δ Θεός, τὸ Σὲ ὑμνοῦμεν κλπ.

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΣΤΕΙΒΕΙ ΘΑΛΑΣΣΗΣ
ΜΕΛΙΖΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

(Ἄλκηστις)

ὦ δωματ' Ἀδμηται' ἐν οἷς ἔτιγν' ἐγὼ
θῆσαν τράπεζαν αἰνέσαι θεὸς περ ὦ·
Ζεὺς γὰρ κατακτὰς παῖδα τὸν ἐμὸν αἵτιος
Ἀσκληπιδὸν, στέρνοισιν ἐμβαλὼν φλόγα
οὗ δὴ χολωθείς τέκτονας οἴου πυρός.

Ἐτερον Ἰαμβικὸν ἀκατάληκτον

Ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικῇς ἡμῶν ὄ-
μνοις, καὶ τὸ ἐξῆς ἐξαποστειλάριον κατὰ τὸ ὅποιον
μελίζονται πολλὰ ἄλλα.

Τὸ μέτρον εἶναι Ἀνακρεόντειον πολιτικόν, δὲ δὲ
ῥῆχος γ'.

Ὁ γλυκασμὸς τῶν ἀγγέλων,
τῶν θλιβομένων ἢ χαρά,
Χριστιανῶν ἢ προστάτις,
Παρθένε μῆτερ Κυρίου,
ἀντιλαβοῦ με καὶ ῥῦσαι,
τῶν αἰωνίων βασάνων.
Ἦτοι «Τί καλὸν ἐστὶ βαδίζειν
ὅπου λειμῶνες κομῶσιν
ὅπου λεπτὴν ἡδυτάτην
ἀναπνεῖ ζέφυρος αὔρην
κλήμα τὸ βάκχειον ἰδεῖν
χ' ὑπὸ τὰ πέταλα δῦναι »

Εἰς τοιοῦτον μέτρον εἶναι συνταχθέντων καὶ τὰ ἐ-
ξῆς τοῦ δεκάτου ἐξδόμου αἰῶνος Ἀνακρεόντειον.

Πίνουν οἱ Νέοι τὸ νερόν,
καὶ λαλοῦν καὶ τραγωδοῦν,
μὲ τὸν νοῦν τῶν καθαρῶν,
καὶ χορεύουν καὶ πηδοῦν.
Ὁ δὲ γέρων τὸ μιτᾷ,
ὅτι βλάπτει ὡς ψυχρόν,
καὶ ὀρέγεται κρασί
ἄκρατον μαῦρον πικρόν.
Ἄν ἀλλάξουν τὸ ποτὸν
πίπτουν εἰς ὑπερβολήν,
καὶ οἱ δύο κ' εἰς κακὸν
καὶ μεταβολὴν πολλήν.
Τρέμ' ὁ γέρων ἀτονεῖ
ἂν κρασάκι δὲν πιῇ
πιπτ' ὁ νέος ἀφρονεῖ
ἂν κρασί πολὺ πιῇ.
Νέοι τὸ λοιπὸν νερὸν
καὶ κρασί οἱ γεραιοὶ
ὁ καθεὶς τῶν καθαρῶν
τὸ ὀικὸ του ἅς πιῇ.

Καλλ. Παλιν. 68.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὀλίγων τούτων τονισθέντων
μελῶν, τί ἄλλο ἀποδεικνύεται, ἢ ὅτι οὐδὲ κατὰ
κεραίαν παραλλάσει ὁ ῥυθμὸς καὶ τὸ μέλος

ἀμφοτέρων τῶν μουσικῶν ἡμῶν τούτων. Συνεπὶ δὲ αἱ ἁρμονίαι καὶ ἰσμοὶ τῶν προγόνων, εἶναι αὐτοὶ οὗτοι ἀναλλοιώτως εἰ ἤχοι τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὥς τοῦτο ἐφρόνουν οἱ ἀοίδιμοι διδάσκαλοι τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, Κούμας, Οἰκονόμος, Δούκας, Χαρίσιος καὶ Γ. Σερεῦς, οὗτος παραθέτομεν ἐνταῦθα καὶ πίνακα παραβολικὸν τῶν ἁρμονικῶν πρὸς τοὺς καθ' ἡμᾶς ἤχους.

Α'. «Ἀρμονία συντονολυδιστὶ ἢ ὑπερμιξολύδιος· αὕτη εἶναι ὁ κατὰ τὴν ἡμετέραν μουσικὴν ἤχος α'.

Β'. Ἀρμονία μιξολυδιστὶ ἢ μιξολύδιος· αὕτη εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος β'.

Γ'. Ἀρμονία Λυδιστὶ ἢ Λύδιος· αὕτη εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος γ'. ἐνθ' ἐτανίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἱερομελῶδων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν πολλὰ τῶν ἀγίων παθῶν ἰδιόμελα καὶ μάλιστα ὁ περίφημος πολυέλαιος τοῦ Χουρμουζίου «Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος» ὁ κατανυκτικώτατος ὢλων.

Δ'. Ἀρμονία Φρυγιστὶ ἢ Φρύγιος· αὕτη εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος δ'.

Ε'. Ἀρμονία ὑπολυδιστὶ ἢ ὑπολύδιος· αὕτη εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος πλ. α'.

ΣΤ'. Ἀρμονία ὑποφρυγιστὶ ἢ ὑποφρύγιος· αὕτη εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος βαρύς.

Η'. Ἀρμονία ὑποδωριστὶ ἢ ὑποδωρίας· αὕτη εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς ἤχος πλ. β'.

Καλλιόπ. οὐλ. 4

Ἐάν, ὅθεν, οἱ ἐξάμετροι τοῦ Ὀμήρου στίχοι ἦσαν τονισμένοι, ὥς φρονοῦσιν οἱ πολλοί, κατὰ τὴν Δωρικὴν ἁρμονίαν· φανερόν ἐστι οὗτοι ἐφάλλοντο κατὰ τὸν πλ. α'. ἤχον.

Ἄλλ' ὅπως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ νῦν Ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ὀλίγιστα εὐρίσκονται τὰ ἀμιγῆ καὶ μονόηχα μέλη, οὕτω καὶ ἐν τῇ τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων, ὥς φαίνεται ἐκ τοῦ ποικίλου μέτρου τῶν ποιητῶν καὶ μάλιστα τοῦ Πινδάρου συνεκρινόντο πολλάκις αἱ ἁρμονίαι καὶ συντέλουν εἰς τὴν ἀκριβοῦς ἔκφρασιν τοῦ αἰσθήματος τοῦ ποιητοῦ.

«Οὐδαὶς γὰρ ῥυθμὸν κατὰ τὸν Πλούταρχον, τὴν τῆς τελείας οἰκειότητος δύναμιν ἔξει ἔχων ἐν αὐτῷ· τούτου φάμεν αἰτίαν σύνθεσιν τινα, ἣ μίξιν ἢ ἀμφοτέρω, οἷον Ὀλύμπω τὸ ἐναρμόνιον γένος ἐπὶ Φρυγίου τόνου τεθέν, παίωνι ἐπιδικτῷ ἐμίγη» κλπ. Μουσικὴ XX XIII.

Παραδείγματος χάριν, ἂν ἀναλύσωμεν εἰς τὰ οἰκεῖα αὐτοῦ μέτρα τὸ Ἀναστυχο. στιχηρὸν τοῦ Δαμασκη-

νοῦ «Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς,» θὰ ἴδωμεν ὅτι τοῦτου (1) ὁ πρῶτος στίχος ὅλος ἀποτελεῖται ἐκ σπονδαίων πο-
θεῶν, ὁ δεύτερος ἐκ θακτύλων, ὁ τρίτος ἐξ ἀναπα-
σιῶν, ὁ τέταρτος ἐκ θακτύλου καὶ ἰάμβου, ὁ πέμ-
πτος ἐξ ἀναπαίστου ἐπίσης, ἀμφιβραχέος, καὶ πυρ-
ρυχίου ὡς

— — || — — || — — || — —

— υυ || — υυ || — υυ

υυ — || υυ —

— υυ || υ — υ —

υυ — υ || υ — υ || υυ — || υυ | υυ — | υυ.

Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς
πρόσδεξι, ἅγιε Κύριε,
καὶ παράσχου ἡμῖν,
ἄφεςιν ἁμαρτιῶν,
Ὅτι μόνος εἶ|| ὁ θαίξας
τὴν ἀνάστασιν.

τοιαύτην ποικιλίαν παρουσιάζει καὶ ὁ Εἰρμὸς «Κύ-
ματι θαλάσσης.» ὡς

(1) ΣΗΜ Ὅτι πολλὰ τῶν μελῶν τῆς ἐκκλήσιος ἀνάγον-
ται εἰς τὸν πολιτικὸν καλοῦμενον στίχον ὅστις χαρακτη-
ρίζεται διὰ τῆς ἰσοσυλλαβίσεως, τῆς εὐρυθμίας καὶ τοῦ
τόνου καὶ εἶναι ἀρχαιότερος, φαίνεται καὶ ἐκτοῦ προσφω-
τικοῦ ἐν τῷ στίχῳ τὸν στίχον τοῦτον μετεχειρίζοντο καὶ οἱ
ἀρχαῖοι κλασικοὶ ποιηταὶ πολλάκις, π. χ. Ὁ ἐν τοῖς
Πέρσαις τοῦ Αἰσχύλου ἀπαντῶμενος «ὦ βαθυζώνων Ἀ-
νασσα περσίδων ὑπερτάτη Μῆτερ ἢ Ξέρξου γεραιά,
καῖρε Δαρείου γύναι.» στ. 133.

— υυ . υ — υ

υ — υ . υ — υ

υ — υ . — υυ

υυ — . — υυ

υυυ — υ . υ — υ

υυ — υ = υ . υ — υυ

υυ — υ . — υυ

υ — υ — . υ — υυ

ὡς

Κύματι	—	θαλάσσης
τὸν κρύψιν·	—	τα πάλας
διώκτην	—	τύραντο,
ὑπὸ γῆ·	—	ἔαρυσιν,
τὸν σεσωσμένων	—	οἱ παῖδες·
ἀλλ' ἡμεῖς ὡς αἱ	—	νεάνιδες
τῇ Κυρίῳ	—	ἔσσωμεν
ἐνδοξως γὰρ	—	δεδοξασται

Τὸ Ἰαμβικὸν μέτρον εἶναι τὸ ἀπλούστερον καὶ
ἀπεριττότερον τῶν ἄλλων· ἀλλὰ σοβαρὸν καὶ ἐπι-
βάλλον· Κατὰ τὸ μέτρον τοῦτο ἐποιήθησαν οἱ Κα-
νόνες τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν διὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς
καὶ ὑψηλὸν αὐτῶν θέμα· Ἰαμβικοὺς δὲ κανόνας ἔ-
χομεν εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, τῶν
Φώτων, καὶ τῆς Ἀναλήψεως. Ὁ στίχος αὐτῶν
βαίνει οὕτω.

ὁ καλυφθεὶς ὁ βραδυγλωσσὸς γνόφος
 ἐρηγορεῖ τὸν θεόγραφον νόμον
 ἰλὸν γὰρ ἐκτίναξας ὁμματος νόου
 ἔρξ' τὸν ὄντα καὶ μυεῖται πνεύματος
 γνῶσιν· γεραίρων ἐνθέοις τοῖς ἔσμασιν.

Σημ· Ἰαμβικῶς μετροῦνται καὶ αἱ τοῦ Ἀριστοφάνους
 (εἰς ἱππεῖς.) Μὺ μῦ, μὺ μῦ, μὺ μῦ, μὺ μῦ, μὺ μῦ,
 μὺ μῦ, αἵτινες ἔχουσι πάντα τὰ διαστήματα τῆς μου-
 σικῆς ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς κλίμακος. ὡς
 πδ—βγ—γδ—δε—εζ—ζν!

Εἰς τὸ κατὰ τὴν μουσικὴν κλίμακα μέρος τοῦτο,
 συνειθίζεται νὰ φάλληται, «τὸ Κόριε ἐλέησον», ἐν
 ταῖς ἐορταῖς τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ὑπὸ τῶν περισσο-
 τέρων ἱεροφαιτῶν καὶ μάλιστα τῶν μὴ νεωτερι-
 ζόντων.

ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙΣΜΑ

Ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ παιδιᾶδες θάλλουσι
 καὶ τὰ δένδρα φυλλοφοροῦσιν, αἱ χελιδόνες προαι-
 γέλλουσι τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἔαρος, προσεπιάλει κατὰ
 τὴν ἀρχαιότητα καὶ τοὺς παῖδας εἰς ὑμνωδίαν, οἷτι-
 νες καθ' ὁμίλους ἐξερχόμενοι περιήρχοντο τὰς οἰκίας
 καὶ ἐφαλλον τὸ περίφημον «χελιδόνισμα» ὡς νῦν κατὰ
 τὴν ἀρχὴν ἐκάστου ἔτους τὸν «Ἅγιον Βασίλην».

Τὸ ἔθος τοῦτο ἐπεκράτει καθ' ὅλην τὴν Ἑλλά-
 δα, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἀθηναῖος, καὶ μάλιστα ἀνά τὰς
 Κυκλάδας νήσους. Τὸ χελιδόνισμα ἔχει περιωθῆ-
 ῖν ἀκέραιον ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ διαλεφθέντος ἱστο-
 ρικοῦ· μετρήσαντες δὲ τοῦτο πρὸς τὸν ρυθμὸν, ἄρμο-
 μονίαν καὶ μέτρα τοῦ νησιωτικοῦ ἐπίσης ἔσματος
 τοῦ «Ἁγίου Βασιλείου» ἢ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, εὖ-
 ρομεν πρὸς πείσματῶν Φαλμαγέρων καὶ Κρουμ-
 βάχων, συμφωνότατον.

Ὅτε λοιπὸν ὡς ἐκ τῆς παραθοῖας τῆς γλώττης
 καὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χριστιανισμοῦ τὸ κείμενον
 τοῦ χελιδονίσματος ἀπέβη ἤδη ἄχρηστον τὸ μέρος
 αὐτοῦ δὲν ἐγκατελείφθη, ἀλλὰ μετωχτεῖσθαι, ἔνεκα
 τῆς γενικότητος καὶ πολυχρηστίας αὐτοῦ ὑπὸ τῶν
 παιδῶν εἰς ἄλλα ὁμοιόμορφα, μέχρις οὗ ἔφθασεν εἰς
 τὸ τῆς πρωτοχρονιάς τὸν «Ἅγιον Βασίλην». Ἡ ἀρ-

μενία αὐτοῦ εἶναι Δώριος ἢ ἤχος δ'. τὸ δὲ μέτρον
Ἰαμβικόν.

ΧΕΛΙΔΟΝΙΣΜΑ

Ἦλθε ἦλθε χελιδὼν
καλὰς || ὥρας ἄγουσα,
καλοὺς ἡμῖν ἐνιαυτοὺς
ἐπὶ || γαστέρα λευκά,
ἐπὶ νῶτα τε μέλαινα·
Παλὰ || θαν οὐ προκυκλεῖς
ἐκ πόντος οἴκου οἴου,
δέκαστρον || τυροῦ τε
κάνιστρον καὶ πυρῶν.
Ἦ χελιδὼν καὶ λεκίθεταν
οὐκ ἄ || πωθεῖται πότερ'
ἀπώμες ἢ λαβώμεθα;
Εἰμέν || τι δώσεις ἡμῖν,
εἰ δὲ μὴ οὐκ ἐάσομες
ἢ τὰν || θύραν φέρωμες
ἢ θ' ὑπέρθυρον ἢ τὰν γυναῖκα
τὰν ἐ || σω καθημέναν
μικρὰ μὲν ἔστι ραδίως
μὲν εἴ || σομες εἰ παῖδες
ἐὰν φέρῃς δέ τι τανῦν

μέγα || δέ τι καὶ φέρος
ἀνοιγ' ἀνοιγε τὰν θύραν
τὰν θύρ || αν χελιδόνι
οὐ γὰρ γέροντας ἐσμέν τοι
ἀλλ' || ἄλλα ἀγαθὰ παιδία.

Παράφρασις τοῖς αὐτοῖς, ἀλλὰ τονικοῖς μέτροις
καὶ τῇ αὐτῇ ἁρμονίᾳ.

Τὸ χελιδόνι ἔφθασε
κ' ἔφερ' || τὸ καλοκαίρι
ἔφερε τὴν καλοχρονιά,
μὲ || στὰ λευκά φτερά του
πάνω στὴ μαύρη πλάτη του
σταῖς φτέ || ρυγές 'ποκάτω.
Σὺκα ξηρὰ δέν μας πετᾷς
ζυ || μαρικὰ μελάτα
μέσα στὸ ἀρχοντόσπιτο
δέν μας || κερνᾷς γεμάτα
ἓνα πανέρι κόλυθα
χλωρὸ || τυρὶ ἀφράτο;
Τὸ χελιδόνι ἀγαπᾷ
ἀκό || μα καὶ σφογγατο.
Τί λέγετε νὰ φύγωμε·
ἢ θὲ || νὰ μας τὰ δώσης;
καὶ στανικῶς τὰ πέρνομε

ἔδω || δὲν τὸ κουνουῖμε
 ἢ σπάζομε τὴν πόρτα σου
 τάνω || φλι σ' ἀφαιρνοῖμε
 ἢ κλέφτομε σου τὴ λιγνὴ
 γυναῖ || κα πούνη μέτ
 εἶναι καὶ μικροκάμωτη
 κ' εὔκο || λα ἢμποροῖμε
 ἐκτὸς πλεῖα ἂν μας δώσητε
 καῖτι=μεγάλο δῶρο.
 Στὸ χελιδόν' ἀνοίξατε
 τὴν πό || ρτα νὰ εἰσέλθῃ
 γέροι ἡμεῖς δὲν εἴμεστε
 ἀλλὰ || μικρὰ παιδιὰ.

Ὁ ἅγιος Βασίλης (Νησιωτ. Κυκλάδων)

Ἄγιος Βασίλης ἔρχεται,
 ἀπὸ || τὴν Καισαρεία,
 βαστὰ εἰκόνα καὶ χαρτὶ
 χαρτὶ || καὶ καλαμάρι.
 Τὸ καλαμάρι ἔγραφε
 καὶ τὸ || χαρτὶ ὠμίλει,
 Βασίλη μ' ἀπὸ πῶρχεσαι
 καὶ πού || θι μεταβαίνεις;
 ἀπὸ τῆς μάνασμ' ἔρχομαι
 καὶ στὸ || σκολειὸ πηγαίνω

κάτσε νὰ φῶς κάτσε νὰ πιῶς
 κάτσε || νὰ τραγομδεύσης
 γράμματα γω ἐμάθεινα
 τρα || γούδια δὲν εἰξέρω.
 Καὶ σὰν εἰξέρης γράμματα
 πές μας || τὴν ἄλφα βῆτα
 ξηρὸ ραβδὶ ἐκράταει
 χλωρὰ | βλαστάργια βγήκαν
 κ' ἐπάνω στὰ βλαστάργια του
 κελα || ἴδου νὰ χελιδόνια.
 Ἄν ἔχτε κόρη ἔμμορφη
 βάλτε || νὰ μας κερᾶση
 δότε μας καὶ λουκάνικα
 αὐγὰ || αὐγὰ καθαρισμένα
 καὶ πανεράκι κάστανα
 καὶ σὺ || κα φουρνισμένα.
 Κι' ἂν ἔχης γυνὴ γιὰ γράμματα
 νὰ πῇ || καὶ τὸ φαλτῆρι
 νὰ γείνη καὶ γραμματικὸς
 νὰ βὰ || λῇ πετραχείλι.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΕΛΗΤΑ ΠΟΤΑΜΟΝ

(ΧΑΛΚΑ ΜΠΟΥΚΑΡ)

Ἰωνικὴ ἔμπνευσις.

Ἰορδάνη τῶν ἀρχαίων λιγυρώτατέ μου Μέλη,

Ἔως πότε ἡ κοιλίς σου ἢ ἡχοῦσα ἔτι μέλη
νὰ ἀμφισβητῇται μέλλει;

Σώζονται ἀκόμη ἔχνη τῶν θεῶν τετυπωμένα
ἐπὶ λίθων, οὓς ἀνεῦρον ἔς τῆς πηγῆς σου τὸν πυθμένα
καὶ εἰς μαρμαρ' ἐσπασμένα.

Ἰοχέαιρα ἢ Φοῖβη ἐξ Ἐφέσου ἐρχομένη
πολλὰς ὥρας εἰς τὸ ρεῖθρον ἔχαιρε τὸ σὸν νὰ μένη
ὕπὸ σχοίνους κεκρυμμένη.

Καὶ ἐλούετο ἐν ἄκρᾳ τῆς νυκτὸς σιγῇ, νυχία
ἔχουσα ἐξηπλωμένους τοὺς βοστρύχους τῆς ἢ Χία
εἰς τὰ στήθη τῆς τὰ θεῖα.

Ἐκρυσπεν αὐτὴν ἢ βάτος, φλέως, δάφνη καὶ μυρσίνη
ἐπὶ δὲ μαρμάρου λείου ἢ τοῦ ὕδατός σου δίνη
ρέουσα τὴν προσεκύνει.

Ἐπὶ ἄρματος πυρίνου ἵπτατο, ἀπερχομένη
εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Κλάρου, ὅπου ἔθυσ' ἐστεμμένη
ἢ ἱερεῖα Κλυμένη.

Καὶ πρὸς ταύτης ρεῦμα μύρου διεδίδετ' ὑδρανία

καὶ ἐπλήρου τῆς κοιλάδας πόδας τοῦ Πανωνίου
θυμηδίας αἰωνίου

Ταῦτα πάντα μαρτυροῦσι τὰ ἐρείματα, ἢ κρήνη
τὰ κρυστάλλινα νερά σου, εἰ ἀρκαμπόδεις σχεδόναι
κ' ἢ θαλερὰ μυρσίνη.

Λέγεται ὅτι τὸ πάλαι οἱ σωζόμενοι ἐκείνοι
πέτρινοι πλυνοὶ σου εἶδον τὸν χιτῶνά της νὰ πλύνῃ
ἢ Κυμαία ἐν ὧδινι.

Ὁ δὲ θεατὴς καὶ τώρα τὰς πηγὰς σου, ὅταν βλέπῃ
τοῦ Ὀμήρου ἐνθυμεῖται τὴν πατρίδ' ἐνταῦθα ἔτι
καὶ τ' ἀθάνατά του ἔπη.

Ὁ δὲ χρόνος, ὅστις πάντα ἐρημοὶ καὶ καταβάλλει
δὲν ἐτόλμησεν εἰς ταῦτα τὰ μουσουργημένα κάλλη
χεῖρα βέβηλον νὰ βάλλῃ.

Καὶ νεάζουσιν ἀκόμη ὧς ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου
τὰ ποιήματα τοῦ φάλτου τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἰλίου
πανταχοῦ τῆς ὕφηλίου.

Μάγνης, Κόιντος καὶ Βίων ὑπὸ σκιαρὰς φιλόρας
εἰς τὰς ὄχθας σου δονοῦντες τὰς βουκολικὰς των λύρας
πικθῶν ἢ γαιρον πλημμύρας.

Τὰ Σμυρναϊκὰ δὲ πάλιν τῶν ἀρχαίων χρόνων κάλλη
ὦν ἢ φήμη παγκοσμία εἶχε γαίην καὶ μεγάλην
ἢ σὴ ἐπλαττεν ἀγκάλη.

Τ Ε Λ Ο Σ

Παράκληση

Τὰ παρόντα κειμήθηνται καὶ ἐπὶ ῥακο-
κτιήρας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μου-
σικῆς, χαίρον τῶν εἰδόντων αὐτήν, ὅθεν οὐδε-
μιᾶς μετατροπῆς τῆς παραλλαγῆς, ἢ
ἐδανείσθηνμεν ἐκ τῶν μουσικῶν ἔργων τοῦ κ.
Ν Ποιανᾶ τῶν ἀδεία τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ
Ἐκκλ ἐκδοθέντων καὶ ἐκ τῆς Κυψέλης

Ἦχος ᾠ

— $\bar{\alpha}$ — $\bar{\gamma}$ — $\bar{\epsilon}$ — $\bar{\eta}$ — $\bar{\theta}$ — $\bar{\iota}$ — $\bar{\kappa}$ — $\bar{\lambda}$ — $\bar{\mu}$ — $\bar{\nu}$ — $\bar{\xi}$ — $\bar{\omicron}$ — $\bar{\pi}$ — $\bar{\rho}$ — $\bar{\sigma}$ — $\bar{\tau}$ — $\bar{\upsilon}$ — $\bar{\phi}$ — $\bar{\chi}$ — $\bar{\psi}$ — $\bar{\omega}$ —
Α δω νω η Κυ θη η η ρα ως ει δε
Αι γε νε αι αι πα α α σαι υ μνον τη
— $\bar{\alpha}$ — $\bar{\gamma}$ — $\bar{\epsilon}$ — $\bar{\eta}$ — $\bar{\theta}$ — $\bar{\iota}$ — $\bar{\kappa}$ — $\bar{\lambda}$ — $\bar{\mu}$ — $\bar{\nu}$ — $\bar{\xi}$ — $\bar{\omicron}$ — $\bar{\pi}$ — $\bar{\rho}$ — $\bar{\sigma}$ — $\bar{\tau}$ — $\bar{\upsilon}$ — $\bar{\phi}$ — $\bar{\chi}$ — $\bar{\psi}$ — $\bar{\omega}$ —
νε κρον η η δ η στο γων ε χο ον τα χαι ταν
τα φη η η σου προσ φερου σι (Χρι στε μου

(Ἐκ τῆς Πανθεκτ)

Ἦχος $\bar{\alpha}$ $\bar{\pi}$ $\bar{\chi}$ $\bar{\psi}$ $\bar{\omega}$

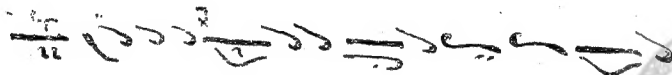
Ποικιλοθρόνα θα να τη Αφροδιτα

Αξιόν εστι μεγαλυ νειν σε τον ζω ο

παιδιος δο λο πλο κε λισσομαι μη

δο ο την τον εν τω σταυ ρω τας χειρας

η μασαισι μηδανιασι Δα μια ποτι

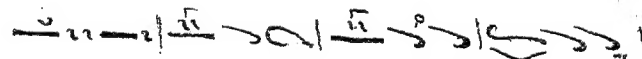
εχ τει ναντα και συντρι ψαντα τοκρα ατος

α θυ υ μον

του εχθρου

{ Ρυθμός τρισημος
22

Θ ε ο το ο κε η η ελ'πι ι ις

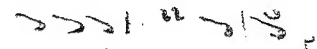
Δ ο ξε μοι λυ ραν Ο μη η η ρου

παν των των Χρι σται α νων η σχε

φο νι ης α νευ θε νο ο ορ δης ρε

πε φρου ουρει φυ υ λα τε εε του ους ελ

ρε μοι κυπελλα θε ε ε σμων φερε μοι οι

πι ι ζονταεις σε 22

νο μουσ κερα α σω

Ηχος Α' π'

Ολβι α δα πα α ντες αι σα λυ

Η. ζω η ευ τα α θω κα τε τε

υ υ σι πε νον με τα νι σ

ε ε θης Χρι στε κατ αγ γεε

σονται τε λευ ται και σω μα μεν

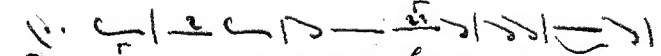
λων στρατι αι ε ξε πλητ τον το

παν των ε πεται θανα τω πε ρι σθενει

συ γκα τα βα σιν δο ξα ζουσι ζω ωτηρ

Ηχος Α' π'

Ο Ο Αγ γε λος ε δο α ατη κε χα

Α.. α να κρε ων ι δων με σθη ι ος

ρε τω με ε νη σγ η Παρ θε νε
με λφ ω ω δος c ναρ λε γων προς

χαι αι αι ρε και παλι ε ρω χαι αι ρε
ει ει πεν καγω δρα μων προς αυ αυ τον

υ σος υι ος α νε εστητρι η μερις εκ
πε ρι πλα κην φε λη σας γερωων μεν η καλος

ου
δε.

Τονισμος του Αδωνιου ἔμνου
κατά τό ἀρχαιότατον μουσικόν σύστημα.
Ἄρμ. Αὐδ.

Γ Δ Ε ᾘ Γ Δ Ε ᾘ Γ Β Α

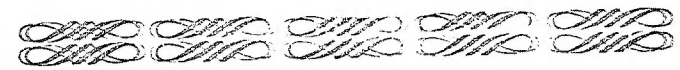
Α δω ω νιν η κυ θη η η ρα

Γ Β Γ ᾘ Ε Ζ Η Α Η

ω ει δε νε χρον η η η δη

Ζ Ε Δ Ε Ζ ᾘ Δ Γ Δ Γ

στυ γναν ε χο ον τα χαι αι αι των

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Σ Μ Υ Ρ Ν Η

Γ. Σωτηρίου Γυμνασιάρχου Εύαγγ. Σχολής.

Έμμ. Δούκας καθηγ.

Χ. Αναστασιάδης καθηγ. Εύαγγ. Σχολής

Ίωάννης Διαμαντόπουλος καθ. και διευθ. ιδιουν.

Λυκαίου

Άρ. Χαροκόπος Ιεροκρη. τής Εύσεβείας.

Χ. Αρώνης καθ. και διευθ. ιδιουντηρ. Λυκ.

Κ. Στυλιανόπουλλος διδάκτ. τής Φιλολογ.

Μαρκόπουλος

Δ. Λογοθέτης διευθ. τής σχολής Σοφείου.

Ν. Νικολαΐδης » » » Φασουλᾶ.

Ε. Αντωνιάδης » » » Κιοππετζόγλου

Ι. Πανταζίδης διδ.

Άντ. Δίγκας.

Δ. Νεστορίδης διευθ. ιδιουντ. Λυκ.

Ν. Μοσχάτος διευθ. τής σχ. Άγ. Τρυφ.

Δ. Μιχαηλίδης διευθ. τής σχ. Άγ. Γεωργίου

Άναστ. Μουχτόγλους διευθ. τής σχ. Άγ. Δημ.

Ήλίας Ακάσεγλους σόματα 5.

Ι. Πετρίδης διδ.

Δημ. Ραφτόπουλος

Τιμᾶται δραχμῆς

